

ARADI KÖZLÖNY

51. évfolyam, 211. szám

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF
1897—1932.

Csütörtök, 1936. szeptember 17.

Milliók sorsa

Közvetlenül a kisantant külügyminisztereinek pozsonyi tanácskozása előtt történt. Benes Eduárd dr., a csehszlovák köztársaság elnöke, a hadgyakorlatokról jövet, Léván kiszállt. Itt Antal Gyula dr. polgármester magyar nyelven üdvözölte az elnököt és erre az üdvözlésre Benes hosszabb beszédben válaszolt. Ebben a beszédben volt néhány olyan mondat, amely kimagaslik az ilyen üdvöző szavakra mondott szokásos válaszok közül és amelyek ilyenkor — a kisantant külügyminisztereinek tanácskozása idején és az európai nemzeti kisebbségek Genfben szerdán megkezdődött kongresszusakor, — mintha szimbolikus jelentőséget is kapnának.

„Látogatásom, — mondotta a csehszlovák köztársaság elnöke — azt kívánja kifejezni, hogy demokratikus államunkban, egymáshoz közelálló demokratikus állampolgároknak érezzük magunkat A demokratikus állam azt jelenti, hogy igyekezni fogunk, még pedig alaposan fogunk igyekezni államunkban a politikai és nemzetiségi igazságokat a legvégső konzekvenciáig megteremteni. Utjaimon a következőkben szeretném megvilágítani államunk fejlődésének a nemzetiségekhez és a különböző hitfelekezetekhez való viszonyát: államunk a nyugodt fejlődés, a nemzeti igazságosság és a vallási türelem állama kíván lenni és az is lesz”.

Az, amit a csehszlovák köztársaság elnöke Léván mondott, utmutatás a jövőre, terv és program, amelyre nemcsak a csehszlovákiai kisebbségek, de az összes nemzeti kisebbségek felfigyelnek, mert hiszen felelős államiérti, sőt államfő szájából hangzott el. Azonban maga az a szó, hogy program, egyben azt is kifejezi, hogy nem jelen és még nem valóság és valóra váltása érdekében nagy, sok akadályt leküzdő munkának kell megindulnia mindazokon a területeken, ahol nemzeti kisebbségek élnek.

Ehhez a munkához, a program és a tevékenység kiszélesítéséhez járul most hozzá jelentős mértékben az a kongresszus, amely szerdán nyílt meg Genfben és amelyen negyvenmilliónyi európai kisebbségi néptömeg képviselői vitatják meg, tárgyalják le, különböző országokban élő kisebbségi népcsoportok nyugodt megélhetési és fejlődési lehetőségeit.

A tízenkettedik nemzetkisebbségi kongresszusnak ez a lényege. A nyugodt megélhetési és fejlődési lehetőség megvitatása. A kulturális és az anyagi fejlődés, az anyanyelv jogának és az anyanyelven való tanulás jogának tiszteltben tartása, a munka lehetőségének biztosítása és az elhelyezkedés területein — amint Benes elnök mondotta — „a nemzetiségi igazság megteremtése”, oly módon, hogy senki számára sem jelentsen hátrányt az, hogy kisebbséginek született.

Ez a kérdés nemcsak az érdeklő kisebbségek problémája, hanem európai probléma és kielégítése ezért nemcsak kisebbségi, hanem európai érdek. A kongresszusnak erre kell mindenekelőtt felhívnia a felelős államférfiak figyelmét. Negyven millió ember sorsa Európában, elsősorban Európának nem lehet közömbös.

Az idejű nemzetkisebbségi kongresszusnak nagy jelentősége, hogy állást foglal a népszövetségi reform ügyében is. Az erre vonatkozó

A francia kormány tehetetlen a sztrájkmozgalmal szemben

Leon Blum eredménytelen tárgyalásai Lilleben — A kormány tagjai államtanácsot tartottak — Veszedelemesen terjed a sztrájk az egész országban

Párisból jelentik: A Havas Távirati Iroda jelenti: A belügyminisztérium ma hivatalos jelentést adott ki a sztrájkhelyzetre vonatkozólag. A jelentés közli, hogy

Leon Blum miniszterelnök tárgyalásai Lilleben, melyeket a gyárosokkal és munkaadókkal folytatott, eredménytelenül végződtek.

amennyiben a munkaadók ragaszkodnak ahhoz a feltételhez, hogy a kormány adja tanúbizonyosságát tekintélyének, amennyiben kiürített a munkások által megszállott üzemeket, ebben az esetben a munkaadók hajlandók lenni a zöldsztalhoz, a munkások megbízottjaival tárgyalni. A munkaadók ugyanis arra hivatkoznak, hogy a munkások, azáltal, hogy

mány nem bizonyította be, hogy módjában áll és hajlandó a magántulajdon elvét mara létkatlanul megvédeni, addig nem hajlandók a munkásokkal új megállapodásokat létesíteni, mert egy olyan államban, amelyben a magántulajdon nem biztos, nem lehetnek megnyugtató erejűek a magántulajdon elve alapján létesült szerződések sem. A miniszterelnök az eredménytelenül befejezett tárgyalások után visszatért Párisba, azonban közölte a munkaadókkal, hogy amennyiben záros határidőn belül az ő hibájukból kifolyólag nem áll helyre a normális élet Lilleben,

ugy a kormány törvényadta hatalmánál fogva, a maga hatáskörében fog intézkedni.

A „Figaro” jelentése szerint a kommunisták tegnap körülfartak egy nagy mosodát, ahol kétezeröttszáz munkás dolgozott és megakadályozták őket a további munkában. A mozgóörsg megjelent a helyszínen és elhelyett, hogy eltávolította volna a kommunistákat, az üzemben dolgozó munkásokra támadt. A dolgozó munkások, miután kiverték őket a mosodából, a kerületi polgármesteri hivatal épületét megszállták és mindaddig nem távoztak, amíg nem biztosították őket arról, hogy délután tovább folytathatják a munkát.

Rouenben a közúti villamosok és a bérkocsik személyzete sztrájkba lépett.

A sztrájkolók több helyen megütköztek a sztrájkörökkel.

azonban a karhatólam kivonulása helyreállította a rendet. Az egyeztető bizottság megkezdte működését.

A francia kormány tegnap minisztertanácsot tartott, melyen Leon Blum miniszterelnök és Salengo belügyminiszter beszámoltak azokról a tárgyalásokról, melyeket a sztrájk megszüntetése ügyében folytattak egyrészt a szakszervezetekkel, másrészt a munkaadókkal. A jelentésekből a minisztertanács megállapította, hogy

a miniszterelnök és a belügyminiszter tárgyalásai eredménytelenül végződtek.

A minisztertanács ezután azokat a rendszá-

LEON BLUM

megszállották az üzemeket, súlyosan megsértették a tulajdonjog elvét, amennyiben megfosztották a munkaadókat azon joguktól, hogy a tulajdonukat képező üzemek felett szabadon rendelkezzenek. A munkaadók arra az elvi álláspontra helyezkednek, hogy ameddig a kor-

határozati javaslat elkészítésére Jakabffy Elemér dr., a banati Magyar Párt elnöke nyert megbízást. A határozati javaslat mindenekelőtt arra világít rá, hogy miképpen képzelik el a kisebbségek ezt a reformot, hogy annak keresztülvitele után a Népszövetség a kisebbségi kérdések szempontjából is megfelelő szervezet legyen. Rámutat a javaslat arra is, hogy a kisebbségi kérdés csak úgy oldható meg, ha végre belátják, hogy valamennyi nemzetkisebbség számára intézményesen kell biztosítani jogaikat és azokat a gyakorlatban is meg-

kell valósítani.

Azok a szavak, amelyeket Benes elmondott és amelyeket most, a kisebbségi kongresszus megnyitásakor szeretnénk szimbólumnak látni, csak így kaphatnak eleven ható erőt, csak így hozhatják meg azt, amit nemcsak a csehszlovákiai, de Európa összes kisebbségei várni szeretnének tőlük: „a nyugodt fejlődés, a nemzeti igazságosság és a vallási türelem” biztosítását, csak így válhatnak szimbólumnál lényegesen többé.

Valóságga.

bályokat beszélte meg, melyekre abban az esetben kerülne sor, ha a sztrájk belátható időn belül nem ér véget, sőt még nagyobb árnyokat ölt.

A Köztársasági Szövetség-párt parlamenti csoportja gyűlést tartott, amelyen Louis Marin képviselő elnökölt. A képviselő beszédet mondott, amelyben megállapítja a kormány gyengeségét, valamint azt, hogy a kormány megtagadta a vállalt kötelezettségeket és nem biztosítja eléggé a tulajdonjog épségét. Külön hangsúlyozta, hogy a mai helyzet egyáltalán nem biztat gazdasági fellendüléssel és ez az-

zal indokolható, hogy a kormány ölbetett kezekkel nézi az eseményeket.

Ma a Vogézekben újabb gyárak munkásai szüntették be a munkát és így most már 67 gyár munkásai sztrájkolnak, míg 79 gyárat tartanak megszállva a munkások. Párisban ma csatlakozott a sztrájkhoz a Heudert élelmiszerüzemek valamennyi munkása. A dauai acélüzemek munkásai szintén sztrájkolnak, sőt megszállták a gyárépületet. A gyár vezetősége feljelentést tett az ügyészségen az üzem megszállása miatt, a magántulajdon megsértése címén.

Az új genfi palotában

Pénteken ül össze a népszövetségi tanácsülés

Elindultak a politikusok a sorsdöntő tanácskozásokra — Fel akarják élesíteni a leszerelési értekezletet

Genéből jelentik: A Népszövetség tanácsa pénteken ül össze a 93-ik ülészsakra. Az ülést már az új népszövetségi palotában tartják és a tulajdonképpeni tárgyalások hétfőn kezdődnek. Valószínű, hogy a tanács bizottságot küld ki, amely áttanulmányozza az alapokmány ügyében érkezett különféle javaslatokat. Az angol lapok szerint Aloisi báró már mint az olasz királyság és az abesszin császárság képviselője foglalja majd helyet a népszövetségi tanács asztalánál.

Itt említjük meg, hogy a magyar kormány díszes szalont ajándékozott az új népszövetségi palotának, amelyben majd azok fognak várakozni, akik a főtítkárhoz kívánnak bejutni. Fabinyi Tihamér pénzügyminiszter bensőséges beszéd kíséretében adta át a szalont Ave-nol főtítkárnak, aki meleg és közvetlen szavakkal köszönte meg. A szalon, amelyet Szabalya-Frischauf Ferenc iparművész tanár tervezett, magyar motívumokkal is harmóniában áll a palota többi helyiségével.

A párisi Jour szerint a népszövetségi köz-

gyűlésen a skandináv államok kérni fogják a leszerelési értekezlet összehívását, amely tudvalevőleg 1932. óta nem ülésezett. Hír szerint Franciaország is támogatni fogja ezt a kérést. Az angolok azonban állítólag ellenezni fogják, mert az angol kormány nagymérvű újrafegyverkezési tervet kezdett megvalósítani és időszertlenül tartja, hogy az 1932. évi leszerelési bizottságot életrekeltsse.

Londonból jelentik: Eden angol külügyminiszter, aki betegségéből felépült, szombaton délelőtt repülőgépen Párisba megy, ahol csatlakozik Halifax főpécsetörhöz, aki már vonaton előtte a francia fővárosba érkezett és

Legújabb női átmeneti és téli kabátok, bőr retikülök nagy választékban

LYONE

4256

áruházban, Neuman-pal.

Magda kalandja

Irtá: LUCIE DELARUE-MARDRUS

Magda zongoratanárnő volt, harmincöt éves és csunya. Még boldognak nevezte magát nyomorúságában, hogy árva és nincs férjné. Nincs öregszülője, akit el kellene tartania, gyereke. Az a hegedűs, akit valamikor szeretett, egy barátját vette feleségül, a férfi most munkanélküli, az asszony tartja el. Ha hozzámert volna, most ő tarthatná el. Még szerencse, hogy csak magáról kell gondoskodnia.

Ma délután azonban nem ilyen fekete gondolatokkal foglalkozott. Ma minden reménye megvolt, hogy a dolgok jobbrafordulnak. Istenem! Micsoda reménység! Hol vannak a régi álmok: hangverseny után Párisban, külföldön, dicsőség, hírnév... A reménység az volt, hogy levelet kapott egy öregasszonytól, aki azt írta, taníttatni szeretné két unokáját. Két kislányt! Két tanítványt! Vannak még emberek, akik zenére taníttatják gyermekeiket mikor ott a rádió meg a gramofon?

A csöpostalevelet várta, amelyben értesítik, mikor várják megbeszélésre. Magda összeszedte minden pénzét és addig is elhívatta a hangolót. Azt a pénzt szánta erre, amelyet nagy kinnal kupa-porgatott össze, hogy legyen miből a villanyt, meg a gázt fizetni. Magda ott üldögélt egyetlen szobájában, amelyet szalónnak rendezett be és amelyről a világot se vallotta volna, hogy egyetlen szobája, — ült és hallgatta, amint a hangoló a vén, hosszú zongorán az oktávokat próbálgatja. Hirtelen megszólalt a csengő és Magda kiszaladt.

Csakugyan a postás volt. Ideges kézzel tépte fel a kék borítékot. Azután ragyogó arccal tért vissza a zongorához:

— Kedves uram, — mondta a hangolónak — sürgős ügyben elhívtak hat órára. Messze van és bár csak fél ót, indulnom kell. Meg fogja bocsátani, hogy egyedül hagyom. Ha elkészült, távozzék nyugodtan, én holnap bemegyek a céghez és rendezem a számlát. Ott jól ismernek.

— Kérem, kisasszony — felelt udvariasan a fiatalember és Magda boldogan elrohant. Kétszer is vissza kellett fordulnia a lépcsőről, mert hol kalapját, hol táskáját felejtette otthon. Az öröm valóságossággal megzavarta az eszét. Hiszen már mióta volt kénytelen külvárosi bálókban zongorázni, kórtát másolni, hogy ne halljon éhen! Gépies mozdulattal elővette kulcsát, bezárta lakása ajtaját és lefelé indult a hatodik emeletről.

Izgatóttan várt az autobuszra, azután lázasan figyelte az állomásokat, azután újabb autobuszra várt az átszállóhelynél... ő, megélni, megkeresni azt a pénzt, amellyel megfizetheti élete apró szükségleteit, gond nélkül várni az elsejét, hiszen olyan szerény volt!

Az öregasszony és a két hangos kislány nagyon kedvesen fogadták. Magda sütkérezett a boldogságban. Udvariasan megvitatták a tanítási árát, azután az öregasszony Magda anyjáról beszélt, akit valamikor ismert. Magda könnyekkel szemében lépett ki az ajtón. Valóságossággal részeg volt a boldogságtól. Kedve kerekedett, hogy gyalog menjen haza. Tavasz volt és nem tudott ellenállni, hogy ne szíjva be a rügyező fák és a frissen felhánt föld illatát a parkokban.

együttessen folytatják utjukat tovább Genibe, ahol résztvesznek a Népszövetség közgyűlésén. Az angol külügyi államtitkár már Genben van, hogy pénteken résztvegyen az előzetes megbeszéléseken. Macdonald és több más vezető államférfi szombaton indul Genibe.

Abesszinia londoni követsége jelenti, hogy a Népszövetség közgyűlésére Abesszinia is delegációt küld, amely szombaton indul el Genbe. A követség a következő tagokból áll: Martin dr., Abesszinia londoni követe. Lorenzo Tavezaz, volt addis-abebai törvényészeti elnök és Gaston Jose francia egyetemi tanár. A delegáció a gori ideiglenes kormányt képviseli. Rass Imru és Bitowed Volde Sadid, a gori kormány vezetői állandó összeköttetést tartanak fenn a Londonban tartózkodó Haile Selassie-vel.

Megkezdődött Genben a kisebbségi konferencia

— Kik képviselik a magyarságot? — Jakabffy Elemér dr. két indítványa a konferencia előtt

Genéből jelentik: Genben most vette kezdetét a 12-ik kisebbségi nagygyűlés. A konferencia gyűléssel kezdődött, amennyiben az egybegyűlték áhitattal adóztak a kisebbségek Uniója megteremtőjének, a nemrég elhunyt Ammende Ewald dr. emlékének. A kisebbségi konferencián a romániai kisebbségeket Jakabffy Elemér dr. és Balogh Artur dr. egyetemi tanár, szenátor képviselik, a csehszlovákiai magyarságot Szüllő Géza dr., a jugoszláviai magyarság nevében pedig Deák Leo és Prelitzky volt képviselő jelentek meg.

Szüllő Géza dr. beszédében megemlékezett Ammende Ewald-ról, majd pedig kifejtette, hogy a kisebbségek helyzete világszerte rosszabbodott. Deák Leo dr. a maga részéről szintén azt állapítja meg, hogy a helyzet sokat romlott és további visszafelé haladásra van kilátás. Jakabffy Elemér dr. két reform-indítványt tett, mely szerint népkisebbségi vitás ügyekben a Hágában székelő föntörbíróság határozzon, azonkívül pedig létesítsenek egy állandó szervet, amely a kisebbségek helyzetét és életét tartaná állandó megfigyelés alatt. A javaslatok ügyében a kisebbségi nagygyűlés csütörtökön határoz.

Lassan sétált hazafelé. Egy kis sötétben négy frankért szerény vacsorát evett. Mikor hazaért, kilenc óra felé járt. Alaposan elfáradt és három részletben tudta csak megmászni a hat emeletet. Már előre örült, hogy lecsapja kabátját, kalapját... kinyitotta a lakásajtót és feltárta...

— Ki van itt! — sikoltott egyszerre rémülten, mert lakása ki volt világítva. S mikor a szobából gyors léptek zaját hallotta, villámgyorsan visszautrott és épp csak hogy annyi ideje volt, hogy az ajtót ismét bezárhatta.

— Depontné! Depontné!... — sikoltott — rajlók vannak a lakásomban! Hívja a férjét, jöj jön a revolverrel... — egy perc múlva már az egész ház tudta az eseményt. Pillanatok alatt egész csapat vonult Magda lakása elé és három revolver meredt az ajtóra. Magdát a házmesterné vette gondjaiba, lekísérte lakásába, ahol Magda egy székbe rogyott és elájult. Éppen akkor tért magához, mikor fentről visszafelé indult a kis csapat. „Megfogtunk, gyalázatos gangszter! Gyerünk, csak gyerünk!” Ilyen hangok hallatszóttak, majd egy dühödött kiáltás: „Öt óra várak, öt óra óta!” Egy ököl belökte a házmesterlakás ajtaját. Mikor a szerencsétlen hangolót is betaszígták, a fiatalember öklét rázva ordított Magdára:

— Öt óra óta vagyok bezárva a lakásban! Hiába kiabáltam, kopogtam, senki se hallotta. Mondja, mitől félt, hogy ellopom azt a vacak zongoráját?!

És mindenki elképedésére Magda egyszerre nevetni kezdett. Boldogan, vigan, tiszta szívéből, tele torokból úgy nevetett, ahogyan nevetni még senki sem hallotta.

CORSO 5, 7 $\frac{1}{2}$, és 9 $\frac{1}{2}$ órákor

Az évad egyik legnagyobb filmsikere:

PREMIER!

Strogoff Mihály, a cár futárja

Jules Verne népszerű regénye teljesen új feldolgozásban.

Adolf Wohlbrück,

Maria Andergast,

Inkischinoff,

Theo Lingen

Legújabb Paramount hirdető! — Kedvezményes és szabadjegyek érvénytelenek! — Jegyelővétel délelőtt 11-1 és délután 4 órától.

Megnyiták az iskolák

Emberfeletti küzdelemben élnek Arad kisebbségi tanintézetei

745 növendéke van Arad római katolikus iskoláinak — A hitoktatás nehézségei — A nyolcosztályos kereskedelmi liceum első tanéve

A tanév kezdete minden évben egyben a kisebbségi oktatás új erőpróbájának kezdetét jelenti. Arad egyes tanintézetei évről-évre emberfeletti harcot folytatnak azokkal a nehézségekkel, amelyek ezeknek az intézeteknek a magánjellegéből adódnak. Vezető szerepet visz a kisebbségi oktatás terén a katolikus főgimnázium, amely élén Fischer Aladár igazgatóval, nagy elhatározottsággal és helyzet-felismeréssel birkózik meg nehézségeivel.

Az új tanév időszerűsége kapcsán beszélünk Fischer Aladár igazgatóval, aki ezeket mondotta a katolikus gimnázium aktuális kérdéseiről:

— A gimnáziumba az idén 126 növendék iratkozott be, ami a tavalyi létszámnak felel meg. Az első osztályba huszonnyolcan vették föl magukat. *Bizakodással és hittel tekintünk az új tanév elé és az intézet vezetésében igyekezzünk felhasználni eddigi tapasztalatainkat.*

Igy nyilatkozott Fischer igazgató, akinek bizakodását elsősorban a katolikus gimnázium által elért szép évvégi eredmény teszi indokoltá. A tanintézet növendékei közül ugyanis mindössze 16 százalék bukott osztályismétlésre az elmúlt évben, ami az iskola élén álló tanerők elhivatottságát és önzetlen munkásságát igazolja.

— A beiratások nemzetiségi problémáit igen egyszerűen oldottam meg — mondotta Fischer Aladár igazgató. — Az állami elemi iskolák igazgatóváltásainak a kimutatását vettem tekintetbe. Aki ott németnek volt feltüntetve, azt nem vettem fel. *Ezzel elejét vettem minden utólag felmerülhető problémának.*

A katolikus főgimnázium mellett jelentős és szép eredményeket felmutató tanintézete az arad-i kisebbségi társadalomnak a katolikus leánygimnázium, amelynek magyar tagozatába az idén *kétszáz növendéket vettek fel.* A főgimnázium épületében elhelyezett katolikus elemi fiúiskola növendékeinek a száma az idén 165. Az elemiiskola tanítói kara, mint értesültünk, mintaszerű munkásságot fejt ki és az iskola tanulói az átlagon felüli készültséget árulnak el. A katolikus elemi leányiskolába 133 tanuló, végül az ovodába 44 gyermek iratkozott be. *A katolikus tanintézetekbe beiratkozott növendékek teljes létszáma az idén 745, ami Arad nagyságához és a helybeli kisebbségi társadalomhoz viszonyítva megdöbbentő csekély szám.*

— Sajnos, a szülők tekintélves része nem érzi át teljes mértékben a kisebbségi oktatás fontosságát — mondotta érdeklődésünkre egy, a helyzettel ismerős tényező. — Sokan vannak olyanok, akik azt hiszik, hogy gyermekük a katolikus tanintézetekben nem sajátíthatja el kellő mértékben a román nyelvet. *Ez egyáltalában nem áll fenn.* Aki valamelyik helybeli kisebbségi tanintézet záróvizsgáján már jelen volt, az tanúja lehetett annak, hogy

a növendékek ma már milyen tökéletes biztonsággal beszélnek a többségi nyelvet.

Ez magától értetődik, hiszen a román nyelv tanítása uralkodó szerepet játszik az iskolák tantervében.

Új nehézségekkel kell megküzdenie a kisebbségi hitoktatásnak.

Van az új rendeletnek egy intézkedése, amelynek értelmében a kisebbségi vallású tanulók csekély száma esetén az iskola valamennyi osztályának növendékei egyszerre részesülnek hitoktatásban.

Elég csak megemlíteni, hogy a minorita-rend összesen harminchat iskola katolikus hitoktatását látja el, hitoktatói: *Novák Mihály, Szöcs Didák, Mayer Callixtus, Horváth Miklós, Kulcsár Kálmán, Siszmann Gedeon, Pongrácz Gellért és Oláh Imre* utján. Egyes hitoktató lelkészek hat iskola katolikus növendékeit kell hogy hitoktatásban részesítsék. A fiatal minorita lelkészek a legnagyobb buzgalommal és önzetenséggel látják el feladatukat, amelyért az állam részéről a legcsekélyebb javadalmazásban sem részesülnek. Amennyiben több osztály növendékei egyetlen óra alatt egyszerre részesülnek majd hitoktatásban, ez a hitoktatók hibáján kívül az okta-

tás rovására megy majd.

Végül a kisebbségi oktatás kapcsán egy meglehetősen kényes problémát kell megemlítenünk. Arad egyes városrészeiben az utóbbi időben fokozott német kulturpropaganda folyik, amely letagadhatatlanul németesítési törekvéseket is rejt magában. Csak egy éve történt, hogy

az arad-i katolikus leánygimnáziumot felerészben német tanintézménnyé alakították át.

Az elmúlt nyáron úgy Segabán, mint Gradišten a katolikus gyermekek részére tanfolyamot nyitottak — természetesen a német gyermekek részére — a német írás és olvasás tökéletesebb elsajátítására. Bár a tanfolyamok vezetőinek jelentkezniök kellene az arad-i minorita plébániánál, a tanfolyam teljesen a plébánia megkerülésével történik. Kétségtelen, hogy a tanfolyamokon nemcsak német gyermekek vettek részt. A német kultur-, illetve nemzetiségi propaganda gyümölcse, hogy *néhány év előtt egész Gradišten alig négy-öt német család volt, ma már százhusz családról beszélnek.*

Kezdetét vette az új tanév. Az iskolák folyosóin vidám nebulók zaja hallatszik, akik nem is sejtik, hogy tisztán létükénél fogva milyen küzdelemes kulturharc részesei.

Az új tanév érdekessége, hogy az idén nyílt meg az újonnan létesített *nyolcosztályos kereskedelmi liceum első osztálya.* Az első osztályba *56 növendék iratkozott be,* ami mindenestre feltűnést keltő tünet, mert hiszen a nyolcosztályos kereskedelmi liceum ma még inkább oktatásügyi kísérletnek tekinthető, amelynek jövőjét könnyen elvághatja egy újabb közoktatásügyi elképzelés.

Ki építi fel az arad-i repülőtér állomását?

Bonyodalmak a négymillió árlejtés körül

Szerdán délelőtt döntött Arad-város vezetősége a repülőtér állomásának építkezési árlejtése ügyében. Annakidején megemlékeztünk arról, hogy a közel négymillió leies munka elvégzésére az árlejtési bizottság mint legolcsóbb ajánlattevőt, a *Steiner Jenő-céget* ajánlotta. Amikor az árlejtési bizottság jelentése a város átmeneti-bizottsága elé került, ott több felszólalás után úgy döntöttek, hogy *a belügyminiszteriumnak nem a Steiner Jenő-céget ajánlják, hanem az árban közvetlenül utána következő Marian Ioan céget.* Az utóbbi ajánlata 150 ezer lei-jel volt drágább.

A belügyminiszterium válasza már megérkezett Arad-ra és arról az átmeneti-bizottság szerda délelőtti ülésén számolt be *Muresan Ioan* főmérnök. A beszámolóban a főmérnök közölte, hogy a belügyminiszterium a város vezetőségének álláspontját tette magáévá, úgy hogy *a repülőtér állomásának felépítésére Marian Ioan építész kap megbízást, azzal a feltétellel, hogy az eredeti ajánlatában feltüntetett árat 150 ezer lei-jel csökkentse,* vagyis az építkezést ugyanazon az áron végezze el, mint amilyenre a Steiner-cég tett ajánlatot. A belügyminiszterium döntését a város átmeneti-bi-

zottsága tudomásul vette és a munkálatokat *véglegesen a Marian Ioan-cégnek ítélte oda.*

Vulpe Iosif, az átmeneti-bizottság helyettes elnöke, aki az ülésen elnökölt, ezután beszámolt arról, hogy a repülőtér állomásának építésével kapcsolatban Arad-ra érkezett *Stefanescu* belügyi vezérfelügyelő, valamint *Alesandru* légügyi felügyelő, akik azt az utasítást hozták magukkal, hogy a repülőtér állomásának építését haladéktalanul kezdjék meg. Az átmeneti-bizottság elhatározta, hogy ennek lehetővé tétele érdekében *Marian Ioan vállalkozó részére ötszáz ezer lei előleget folyósítsanak.*

Az árlejtés eredményével kapcsolatban egyébként beszélgetést folytattunk *Steiner Jenő*vel, aki munkatársunknak a következőket mondotta:

— Csütörtökön délelőtt a város vezetőségéhez beadványt intéztem és ebben kifejttem álláspontunkat. *Az árlejtési törvény értelmében utóajánlatok nem fogadhatók el.* Az, ami most történt, pedig nem más, mint utóajánlat. A törvény intézkedése szerint a közmunkákat annak kell adni, aki az árlejtésen zárt borítékban a legolcsóbb írásos ajánlatot nyújtotta be. Abban az esetben, ha abból, ami most történt, precedens válna, főösleges lenne a jövőben a zárt ajánlatok benyújtása és egész egyszerűen szóbeli árlejtéseket lehetne tartani. *Az árlejtés eredménye ellen a timisoara-i közgazdasági bírósághoz fellebbezést nyújtunk be és fellebbezésünkben elsősorban arra hivatkozunk, hogy a törvény nem enged meg utóajánlatokat, viszont most a miniszterium és a város vezetősége ilyen utóajánlatnak adott helyet.*

Halántékon lőtte magát egy arad-i törzsőrmester

Halálosvégű öngyilkosság az arad-i várban

Ma az esti órákban halálosvégű öngyilkossági dráma játszódott le az arad-i várban. A dráma egyes részletei egyelőre még tisztázásra várnak. *Stanciu Ioan* törzsőrmester, aki a várban a hadosztályparancsnokságnál nyert alkalmazást, este revolverrel főbelőtte magát. Több katonatársa figyelmes lett a fegyver dörrenésére és az öngyilkosság helyszínére siettek, ahol a szerencsétlen embert hatalmas vértócsában, eszméletlenül találták. Az öngyil-

kos őrmesteren már nem lehetett segíteni, néhány perc alatt kiszenvedett.

A vizsgálat megindult az öngyilkosság körülményeinek a kiderítésére. Először arra gondoltak, hogy *Stanciu* szerelmi okból vetett véget életének, ennek azonban ellentmondani látszik, hogy a törzsőrmester már hosszabb idő óta nős, családos ember volt. Az öngyilkosság ügyében a vizsgát még folyamatban van és minden valószínűség szerint rövidesen sikerülni fog tisztázni a tragikus eset hátterét.

BRANIA

A nagy várakozásoknak megfelelően „Az élet útja” meghozta az eddig még nem látott sikert. Az aradi közönség ítélte: „Sem tartalmában, sem kivitelében, sem megrázó hatásában hozzá hasonló még nem volt.”

Jegyelvétel: 11—12. Előadások: 5. 7. és 9. órák

Fegyverben a földgolyó

A véc és arany világ-

„Nem bánom kit ölsz meg,
csak minél többet rendelj!”

kartele

Irtá: WALDO ROBESON

A magánfegyvergyárak üzleti politikájára élénk fényt vet az a botrány, amely 1934. őszén robbant ki, amikor nyilvánosságra kerültek az amerikai szenátus vizsgálóbizottságának megdöbbentő jelentései a magánhadipar tevékenységéről. Ez a bizottság sorra hallgatta ki a nagy amerikai hadiszervénygyárak vezetőit és jelentésében szenzációs leleplezésekkel szolgált.

Kiderült, hogy az amerikai hadianyaggyárak kartelt létesítettek Anglia legnagyobb hadiipari vállalatával, a Vickers-céggel, a vállalatok felosztották egymás közt a világot, megállapodtak, melyikük mely országoknak milyen hadianyagot szállíthat. Harris Carse, az Electric Boat Company elnöke elmondotta a vizsgálóbizottság előtt, hogy a hadianyagkartel megállapodásának értelmében akkor is részesedtek haszonból, ha a megrendelést más gyár kapta meg. A gyárak ugyanis megállapodtak, hogy nagyobb megrendelés esetén előre meghatározzák, melyik gyár kapja a megrendelést és ez azután alacsony árat ajánlott fel, úgyhogy szükségképpen az ő ajánlatát részesítették előnyben.

Ez a megállapodás annyit jelentett, hogy két egymással háborút viselő állam fegyvergyárát részesedhetek abban a haszonban, amelyet az ellenfél gyárjai a hadianyagszállításokon kerestek. Tehát az ellenséges ország jutalékot kaphatott az után, amellyel az országot támadták, amellyel a honfitársak vért kiontották.

A szenátusi vizsgálóbizottság jelentéséből derült ki, hogy Sir Basil Zacharoff, a röfög származású kalandor, aki a hadiszerügnökösködése révén a világ egyik leggazdagabb embere és angol nemes lett, nemcsak saját gyárainak vezetője, hanem mellesleg más gyáraknál ügynökösködést is vállalt. Az Electric Boat Company amerikai hadianyaggyár spanyolországi ügynöke volt. Őt százalékos jutalékot kapott a Spanyolországnak szállított hadianyagok után. Ugyanakkor Zacharoffnak részvénytöbbsége volt több világhírű fegyvergyárban.

A „barát az admirálisnál”

A bizottsági tárgyaláson felolvastak egy levelet, amelyben Sir Charles Craven, nyugalmazott angol tengerésztiszt, a Vickers-cég akkori ügyvezető igazgatója, 1917-ben írt az EBC egyik igazgatójának. A levélben többek között a következőket írta:

„Az admirális felszólította cégünket és az Armstrong-műveket, hogy néhány buvárhajó építésére nyújtsunk be pályázatot. Bármilyen legyen is az ár, megkérem az Armstrong-műveket, hogy a mi árunknál valamivel magasabb árat számítsanak, hogy a rendelést mindenképpen mi kapjuk meg. Ismert barátom az admirálisnál segítségünkre lesz, mint ahogy a múlt évben is ő juttatott nekünk öt buvárhajóra szóló megrendelést.”

A szenátus vizsgálóbizottságának egyik tagja kijelentette, hogy az EBC-cég és a Vickers 1920-ban kihasználta a Chile és Peru között feszültséget, hogy a Dél-Amerikába irányuló fegyverszállítványokat növeljék. A chillei közvéleménnyel elhitették, hogy Peru jobban van felfegyverkezve. Perut pedig Chile felfegyverzettségével ijesztgették. A két államnak küldött fegyverszállítványokból a két társaság 50 százalékos arányban osztott a haszon.

Ezek a tények. Meglepő azonban, hogy az amerikai szenátus és az egész világ közvéleménye annyira megdöbbent akkor ezeken az adatokon, holott a béke minden békemozgalma és emberbaráti tesztülete évtizedek óta egvebet sem tesz, mint ezek. Kel az adatokkal kürtöli tele a világot. Nyílt titok például az is, hogy a világháború idején lezuhalt és fel nem robbant lövedékekből, puskagolyókból, patronhüvelyekből, zsákmányolt lőfegyverekből többször is megállapították, hogy a hadiállapotban levő államok az ellenségtől is kapnak hadiszerzállítványokat.

Mindenki megdöbbent a bizottság leleplezéséből csak a magánhadipar vezetői nem. Őket nem

izgatta, hogy a világ belát Kártyáikba. A legnagyobb amerikai hadianyaggyárak egyikének elnöke kihívó és a frivolság határán mozgó hangon beszélt. Kijelentette: az óriási nyereségekkel dolgozó mammutvállalatoknak az egyes országok kormányzaiban, miniszteriumaiban, képviselőházaiban olyan jól megfizetett és számukra feltétlenül megbízható pártfogók vannak, akik biztosítják őket a legjobb akaratú purifikációs kísérletekkel szemben. Ezek a szervek, amelyek óriási horderejű megrendeléseket tudnak juttatni egyik vagy másik vállalatnak, arról is képesek gondoskodni, hogy a megrendeléseket a hadügyminiszteriumok, a pénzügyminiszteriumok és képviselőházak megszavazzák. Gondoskodnak arról, hogy az olyan „tréfás megállapodások”, mint például az 1934-ben zátonyra futott genfi leszerelési megegyezési kísérlet, ne zavarják az üzleteket. Gondoskodni tudnak róla, hogy a leszerelési konferenciák előtárgyalással leplezzék tizelmeket, amíg csak előtárgyalásokról van szó, de hathatósan gondoskodnak róla, hogy olyan előzetes flottamegbeszélések, mint amilyenek 1934. őszén folytak Londonban Amerika, Franciaország és Anglia között: eredménytelenül végződjenek.

Kijelentette az igazgató, hogy a mai vállalatok közvetett és messze elágazó befolyásukkal nem szíttanak éppen háborút, csak csupán annak érdekében tesznek meg mindent, hogy a fegyverkezés ne maradjon ahba, sőt a tempója lehetőleg növekedjék. Mint ahogy 1920-ban Perut Chillével és Chillét Peruval ijesztgették, úgy gondoskodnak a pánikhangulat elvénységéről, amelynek egyenes következménye a fegyverkezés növelése. És hogy a fegyverkezés növelésének mi a következménye? Is-tenem, két eset van. Vagy csakugyan a muzeumok számára gyártják a fegyvereket vagy pedig...

Az embernek önkéntelenül is az egyik angol lap karikatura-sorozata jut eszébe. Az első képen a fegyverszállító az egyik ország fölébe sugja, hogy jó lesz, ha revolvért szerez be, mert a másik országnak már van. A második képen a másik ország fölébe sugja, hogy jó lesz, ha még egy revolvért vásárol, mert emennek már kettő van. A harmadik képen már mindkét ország arzenálát rendezett be és a hadiszervénygyáros vigán dörzsöli a kezét. A negyedik kép: katonatemető végeláthatatlan sűrűsége egyforma sorával.

De térjünk vissza az amerikai szenátus vizsgálóbizottságának adataihoz. Megállapították, ugyancsak 1934. őszén, hogy az Electric Boat Company, amely együtt dolgozott az angol Wickers-Armstrong céggel, felhasználta ismerettségét az Egyesült Államok tengerészeti bizottságánál, hogy fegyverüzleteket kössön, különösen Peruval és Brazíliával. Juan Leguia, a perui köztársaság elnökének fia 450.000 dollárt kapott azért, mert rábirta a perui kormányt, hogy ócska tengeralattjárókat vásároljon. Kiderült továbbá, hogy az 1920-as bolíviai forradalmat a fegyverkezési cégek finanszírozták.

mert a

G I F

szümentes elem!

rókat vásároljon. Kiderült továbbá, hogy az 1920-as bolíviai forradalmat a fegyverkezési cégek finanszírozták.

A legnagyobb megdöbbenést azonban Amerikában a német tengeralattjárók ügye keltette. Kiderült, hogy a Krupp-cég megszerezte és lajstromozta az Electric Boat Company számos buvárhajószabadalmát és ezeknek alapján készültek el azok a buvárhajók, amelyek a világháborúban amerikai hajókat süllyesztettek el.

A szenátusi vizsgálóbizottság és a többi bizottságok sok mindent kiderítettek. A Morgan-botrány alkalmával a nagy bankok és a fegyvergyárak együttműködéséről derült ki néhány épületes história. Végeredményben az összes leleplezések egy és ugyanazon igazságot világítanak meg. Ez az igazság, hogy a magánhadipar jelmondata a következő: „Nem bánom kit ölsz meg, csak minél többet rendelj.” Mármint fegyvert.

Amerika Japánnak szállít

Persze bonyolultabb és közvetettebb ilyen „anomáliák” is vannak. Tudvalevő, hogy Amerika jövőbeni nagy ellenfele Japán lehet. Az is ismeretes, hogy a Fülöp-szigetek Amerikához tartoznak. Amerika valahogyan mégis túrta, hogy 1935-ben a japán fegyveripar tízezer tonna mangán-ércet vásároljon a Fülöp-szigeteken. Ugyanekkor a Northrop and Company 52 legújabb rendszertű bomba-vetőgépet szállított a felkelő nap országának. A repülőgépek, amelyek óránként több, mint 400 kilométeres sebességre képesek, 500 kiló bombaterhelést vihetnek magukkal. Készített a Nordhrop-cég olyan gépeket is Japánnak, amelyek különlegesen alkalmasak a repülőgép-anya-hajókön való használatra. Ha egyszer valami történne Japán és Amerika között, az amerikai fiúk abban a biztos és megnyugtató tudatban indulhatnak harcba, hogy ellenük amerikai fegyverekkel, gépekkel, mangán-érccel harcolnak és halálukkal honfitársaikat gazdagítják.

Következő cikkünk:
30,000,000 GAZMASZK.

Elegáns és jó öltöny- és kabátszövetek
Scherg-, Dorobantul-, Zimmermann-gyártmányok
MERINO-ban!

Bul. Regina Maria 16. (Főter.)

4873

Repülőgépen Arad-ra érkezett
egy londoni favállalat tulajdonosa

Csütörtökön haivan lengyel katonatiszt érkezik Arad-ra

Érdekes vendégek voltak egy napon át Arad-nak. Saját repülőgépen ugyanis Arad-ra érkezett Hans-comp Philip, az egyik tekintélyes londoni favállalat tulajdonosa. Az angol üzletembert a pilótán kívül munkatársa, Herzog Edward kísérte el. Hans-comp Philip Budapesten át érkezett Arad-ra és innen huszonnégyórás itt-tartózkodás után ugyancsak repülőgépen folytatta útját București felé, ahol üzleti ügyekben tárgyal, majd pedig Belgrádba és innen Velencébe repül.

Az angol nagyiparos már régebben áll összeköttetésben romániai cégekkel és az elmúlt esz-

tendőben is nagyobb mennyiségű fát exportált Romániából Angliába. Arad-on Hanscomp Philipet a Banca Ardeleana Arad-i fiókjának egyik tisztviselője, Lux Baby kalauzolta.

A nemzeti turisztikai hivataltól Arad-ra érkezett értesítés szerint csütörtökön is érdekes vendégek lesznek Arad-nak. A csütörtöki nap folyamán ugyanis hatvan lengyel katonatiszt érkezik Arad-ra. A tiszték együttes társasutazást tesznek és ennek során megtekintik Arad-ot is. Fogadtatásukra a városi hatóságok megfelelő előkészületeket tettek.

FRANCISC ENGELHARDT

szücs és szőrmefesítő. Sír. EMINESCU 1. sz. 4372

Elvállalom kifakult és divatja mult szőrmék és bundák átfestését, átezzabását a legújabb modellek szerint. Speciális gépeimmel szőrmét nyírok és vasalok. Festek bőrkabátot, kezyűt és mindentféle bőrűt bármilyen színre

A kultuszminiszterium román szindarabokból állit össze műsört a magyar színházak számára

Isac művészeti vezérfelügyelő nyilatkozik lamandi kultuszminiszter színházi terveiről — Képességvizsga alá vesznek hétszáz színészt

Cluj-ról jelentik: Isac Emil művészeti vezérfelügyelő az elmúlt napokban érkezett vissza Bucuresti-ből. A vezérfelügyelő ez alkalommal tisztelgett lamandi Victor-nál, az új kultuszminiszternél és beható tárgyalást folytatott vele Ardeal színházairól. Isac Emil fővárosi utjának eredményéről a következőket mondotta:

— lamandi miniszter behatóan tanulmányozta a kisebbségi színjátszás ügyeit s ezzel kapcsolatos döntéseit még e héten írásba foglalva juttatja hozzám. Addig is, amíg az új színházi idényre vonatkozó, a játszási engedély kérdésére is kiterjedő rendeletek megérkeznek, egyes színházak ideiglenes működési engedélyt kapnak.

Megrostálják a színészeket

— Tervbevétték a színészek alapos felülvizsgálatát. Maria Filotti vállalkozott arra, hogy ezt a rostálást végrehajtsa. Ezután csak azok léphetnek a színpad deszkáira, akik a színészi hivatásnak százszázalékosan megfelelnek.

Egyelőre mintegy hétszáz színésznek kell keresztül esnie a felkészültséget és rátermettséget elbíráló vizsgálaton.

Ugyancsak alapos vizsgálat alá veszik a kérvényezőket a játszási engedélyek megadásakor is. lamandi kultuszminiszter fokozottan foglalkozik ezzel a kérdéssel, mert elhatározta, hogy a színjátszást a jövőben csupán az arra méltókra bizza.

Isac vezérfelügyelő a maga részéről kijelentette, hogy a színházak műsorába általában nem szól bele. Arra fog ügyelni csupán, hogy a közönség elé kizárólag irodalmi értékű darabok kerüljenek.

— Ugy is, mint költő és író, meg akarom akadályozni — jelentette ki — hogy a színházi irodalom leplebe burkoltsa, érzékiségre alapozott tércműveket adjanak elő.

— A következő színházi évadban a magyar színtársulatok kötelesek egy-két román színművet is bemutatni. A miniszterium az erre alkalmas román szindarabokból gazdag, változatos műsört fog összeállítani s abból minden színház kiválaszthatja tetszés szerint a darabot.

— Meg kell kezdeni a román színművek játszását is — szögezte le a vezérfelügyelő — mert számos olyan, valóban művészi értékű

román színmű van, amely bármely színpadon megállja a helyét. Ne kelljen a kisebbségi színtársulatokat kényszeríteni arra, hogy román szindarabokat játszanak.

Mit lesz a műkedvelőkkel?

lamandi kultuszminiszter behatóan foglalkozott a műkedvelő-kérdéssel is. A színtársulatok, mint ismeretes, azt kérték, hogy tiltsák meg a műkedvelőknek olyan darabok előadását, amelyek a színház műsorán még nem szerepeltek. Ezzel kapcsolatosan az a vélemény alakult ki, hogy a műkedvelők működése elé nem lehet ilyen gátat vetni. Szó van azonban

Háromszázezer leies kártérítési per egy megszűnt arad-i mozi miatt

Beperelte egy vállalkozó a Crucea Rosie egyesületet, mert a megye osendörkaszárnya céljaira megvette az épületet

Az arad-i Saguna-uton működött Elisabeta-mozgósínház körül megindult többszáz ezer leies kártérítési per ügyét tárgyalta szerdán az arad-i törvényszék. Még 1934-ben az arad-i Crucea Rosie jótékony egyesület megkapta az Elisabeta-mozgósínház concesszióját, amelyet az egyesület azután Popescu Vintila vállalkozónak adott tovább kiaknázás céljából. A vállalkozó 1934. november 1-én két éves bérleti szerződést kötött Ritter Árminnal, a mozi épületének akkori tulajdonosával és hamarosan megkezdődtek a mozielőadások.

Az elmúlt évben azután váratlan esemény történt, amennyiben Ritter eladta az épületet Arad-megyének 600 ezer leiert. A megye abból a célból vásárolta a házat, hogy ott osendörkaktanyát létesítsen. Természetesen a bérlőnek távoznia kellett és ez év április elseje óta az Elisabeta-mozi nem működik, miután a megyevezetőség bírói uton kilakoltatta Popescu Vintilát. Az ügy fejleményeképpen a vállalkozó a Petruțiu Áron ügyvédi iroda útján keresetet nyújtott be az arad-i törvényszéknek a Crucea Rosie egyesület ellen, amelytől összesen

300 ezer leies kártérítést követelt, azzal az indoklással, hogy az egyesületi vezetőség az oka annak, hogy kilakoltatták.

A kereset szerint ugyanis a ház megvásárlása után a megyevezetőség felmondotta a bérletet a jótékony egyesületnek, amely az ő hozzájárulása nélkül elfogadta a felmondást. Később ő interveniált a beügyminiszteriumnál, amelytől utasítás érkezett az arad-megyei prefekturára, amelyet felkértek, hagyja a bérletben Popescu Vintilát a szerződés lejártáig. Ekkor — mondja a vállalkozó keresete — újra jelentkezett a Crucea Rosie, amely ismét kijelentette, hogy nem reflektál a bérletre és ennek alapján lakoltatták azután ki. Az egyesület nevében dr. Demian Aurel ügyvéd nyújtotta be az ellenkeresetet, amelyben leszögezte, hogy a történetekért az egyesületet felelősségre vonni nem lehet, miután minden lépés ebben az ügyben Popescu Vintila tudtával és beleegyezésével történt és ha kár érte a vállalkozót, úgy ezért semmiesetre sem tehető felelőssé a Crucea Rosie. Hivatkozott ebben a tekintetben több hivatalos aktára, amely az arad-i megyei prefektura irattárában fekszik és amely bizonyítja, hogy a jótékony egyesület semmiféle

arról, hogy azokban a városokban, ahol tényleges színtársulat működik, a műkedvelő előadások engedélyének megadása minden esetben egyéni elbírálás alá essék.

Isac Emil hevesen cáfolta azokat a külföldi híreszteléseket, amelyek szerint betiltották a kisebbségi műkedvelők színjátszását.

— Erről szó sem volt — jelentette ki határozottan Isac Emil. — A magyarság művelődési működését nem gátoljuk, de megrendszabályozzuk a műkedvelő-színjátszást. A rostálásból nem lesz kára sem a művészetnek, sem az irodalomnak, sem a közönségnek. A művészi érték nélküli csődületet és a közönség értelmetlen kihasználását azonban nem engedjük meg. A műkedvelő-színjátszás betiltásáról viszont szó sem lehet, mert ez ellenkezőnek a művelődéssel.

Isac Emil a sajtó után hívja fel az összes igazgatókat, hogy kérvényeket sürgősen nyújtsák be a miniszteriumhoz. Eddig feltűnően kevés kérvény érkezett. A benyújtás halogatása esetleg kellemetlen következményekkel járhat.

Ameddig a színjátszási engedélyek ügyében nem érkezik le a végleges döntés, több színház részint szeptember 25-ig, részint október 1-ig ideiglenes működési jogot kapott. Azoknak a színtársulatoknak működését azonban, amelyek ideiglenes engedélyek hiányában kezdik meg az idényt, irgalom nélkül betiltják.

felelősséggel nem tartozik.

Szerdán tárgyalta az ügyet a törvényszék első tagozata. A Crucea Rosie nevében dr. Demian Aurel, a vállalkozó képviselője pedig a Petruțiu-iroda reprezentánsa, Dragos Tiberiu ismertette a szembenálló felek álláspontját. A bíróság végül is széleskörű bizonyítást rendelt el, mindkét fél bizonyítékainak átvizsgálásával. A bizonyítási eljárás lefolytatása után tüzi ki a bíróság a kétségtelenül érdekes per újabb tárgyalását.

Meghalt Pribicsevics, a horvát mozgalom egyik vezére

Prágából jelentik: Pribicsevics Szvetozár, az ismert horvát politikus és köziro, tegnap egy prágai szanatóriumban tüdővizényő következtében meghalt.

Pribicsevics Szvetozár 1875-ben született a horvátországi Kostanyica községben. Középiskoláinak elvégzése után Zágrábban és Prágában bölcsészetet hallgatott, majd gimnáziumi tanárrá neveztek ki. Néhány év múlva megalapította a „Srbobrana“ (Szerbek védelme) című lapot, amelynek egyik cikke miatt hazaárulás címén perbe fogták és csak hosszas fogság után engedték szabadon. Egészen a háboru kitöréséig élénk politikai tevékenységet fejtett ki és egyike volt a szerb-horvát koalíció megalapítóinak. A jugoszláv királyság megalapítása után az új kormány belügyminisztere lett, majd kisebb megszakításokkal 1924-ig több kormányban, mint belügyi és közoktatásügyi miniszter vett részt. Mint a demokratapárt tagja, éles ellentétbe került Protics Sztójánnal és Radics Istvánnal, majd kilépett a pártból és megalapította a független demokratapártot.

CENTRAL 5, 7¼ és 9¼ órákor

Válás után

(50 éves férfi — 20 éves leány)

Sylvia Sidney Herbert Marshall
Ma új hirdető

Jön: A 99-es rendőrautó.

Pénteken szezonnyitó előadás a

SELECT-ben!!!
SHIRLEY TEMPLE

a világ I. számú sztárijának
reprezentáns filmje

A KIS LAZADÓ

Jegyelővet már ma d. e. 11-1
és d. u. 4-6-ig.

HIREK

Nyílt hátyákkal

Néhány hete csak annak, hogy a belügyminiszterium elrendelte a szellemi munkanélküliek összeírását, amelynek határidejét október elsejében állapította meg. Két hét választ el a határidőtől és most — mint az egyik fővárosi lap írja — Barca belügyi alminiszter megállapította, hogy alig érkezett be néhány kimutatás a miniszteriumhoz. A bucuresti-i lap egyben közli a maga információit is, amelyek szerint a szellemi munkanélküliek nagyszáma azért nem jelentkezik, mert az emberek félnek attól, hogy munkatáborokban helyezik el őket és olyan munkára osztják be, amelyet fizikumuk nem bír el. A lap hozzátéveszi még, hogy a szellemi munkanélküliek egy küldöttsége járt szerkesztőségében és kérte, írja meg, hogy a kormánytól pontos kijelölést kérnek annak a munkának, amelyre a munkanélküliek ezen kategóriáját beosztani kívánják. Hozzátéveszi a lap, hogy ez feltétlenül kívánatos volna, mert ha a szellemi munkanélküliek jelentkezése az eddighez hasonló módon folyik tovább, a kormány teljesen hamis képet kap a helyzetről mert az érdekelték túlnyomó része továbbra is titkolni fogja munkanélküli mivoltát. Nehogy véletlenül például utépítésre használják fel — a mérlegképes könyvelőt.

A munkanélküliek küldöttségének kívánsága — ha a realitás szemlélve át tekintjük a dolgokat — valahogyan jogos is. A felelős tényezők nyilatkozataiból kiderül, hogy nem csupán statisztikai szempontból kívánják tudni, mennyi a szellemi munkanélküliek száma az ország területén, hanem megfelelő intézkedéseket kívánnak életbeléptetni az érdekeltéknek valamilyen formában való elhelyezése, illetve foglalkoztatása érdekében. A tervet természetesen örömmel és elismeréssel fogadták a szellemi munkanélküliek, akik azonban azt is tudni kívánják, milyen munkára lehet kilátásuk. Bár az a féltelmük, amelyről a bucuresti-i lap ír, hogy a kimutatásba való felvételük után kényszerítik őket a munkatáborban való elhelyezkedésre, aligha látszik indokoltnak. Mindenféle féltelm, áhír és indokolt vagy indokolatlan aggodalom eloszlása könnyen elérhető, ha az illetékes kormányfórumok rövid nyilatkozatban felvilágosítják a szellemi munkanélkülieket arról, mi vár rájuk, mit remélhetnek és mitől nem kell félniük. Egy párosos komüniké segítségével azután elérhető volna az is, hogy reális, a tényeknek megfelelő statisztika készül az ország munkanélküli tömegének egyik legszerencsétlenebb kategóriájáról, azokról, akik esztendőközön át tanultak, vizsgát tettek, esetleg diplomákat szerettek, hogy most céltalanul róják az uccákat, várva az elérhetetlen messzeségben mutakozó existenciá-lehetőséget.

— **MELEGEBB IDŐ.** Éténi légáramlás, több helyen reggeli köd, nyugaton kissé több felhő. A hőmérséklet emelkedik.

— **Megjelent a cenzura és ostromállapot fenntartásáról szóló királyi dekrétum.** Bucuresti-ből jelentik: A hivatalos lap mai száma közli a királyi dekrétumot, amely 1937. március 15-ig meghosszabbítja a cenzurát és ostromállapotot.

— **A kenti herceg Salzburgban.** Salzburgból jelentik: Az angol király fivére, a kenti herceg tegnap Salzburgba érkezett. A herceg nagy turokocsival jött Jugoszláviából, a Jugoszlávia és Ausztria között kiépített Glockner-úton. Néhány óras ottartózkodás után a kenti herceg folytatta útját München felé.

— **Popescu Petre arad-i munkaügyi vezérlelőlyelő hazatért szabadságáról és újból elfoglalta hivatalát.** A vezérlelőlyelő hivatalának átvétele után Brad-ra utazott, ahol az ottani „Mica” aranybánya és munkásai között kötendő új kollektív szerződésekre vonatkozó tárgyalásokat vezet le.

— **Életbelépett a téli záróra.** Az ipar- és kereskedelemügyi miniszterium rendeletet adott ki, amely szerint szeptember 15-1 hatállyal életbelépteti a téli zárórát, úgy, hogy a kereskedők és iparosok ennek megfelelően kötelesek nyitni és csukni üzleteiket.

— **Churchill volt angol kincstári kancellár leánya megszökött.** Londonból jelentik: Churchill volt angol kincstári kancellár leánya, Sarah megszökött szüleitől és kedden a „Bremen” hajó fedélzetére szállt, hogy New-Yorkba hajózzék. A fiatal leány, aki Londonban mint revüszínművész szerepelt, megismerkedett egy amerikai színésszel és egymásba szerettek. Mivel a szülei nem engedték, hogy feleségül menjen, megszökött, hogy engedély nélkül New-Yorkban kösse meg a házasságot.

— **Bunghetianu volt timisoara-i rendőrségi vezérlelőlyelő lett a börtönök vezérigazgatója.** Bucuresti-ből jelentik: Az igazságügyminiszterium Bunghetianu állambiztonsági igazgatót kinevezte a börtönök vezérigazgatójává. Az új börtönügyi vezérigazgató régebben Timisoara-n működött mint rendőrségi vezérlelőlyelő.

— **Bizonytalan a bucuresti-i Román Opera megnyitása.** Bucuresti-ből jelentik: Szerdán építészeti bizottság szállt ki a bucuresti-i Román Opera épületéhez. Megállapította a bizottság a megtartott helyszíni szemle alkalmával, hogy a régi épület már nem nyújta a szükséges biztonságot és alapos átépítésekre van szükség. A fővárosi lapok megállapítják, hogy ily módon bizonytalanra vált az Opera megnyitásának lehetősége.

— **Katasztrófális robbanás egy mexikói hadianyaggyárban.** Mexiko-Cityből jelentik: Mexikó egyik nagy hadianyag gyárában kedden súlyos robbanás történt. A mexikói hadianyaggyárak tudvalevőleg éjjel-nappal dolgoznak, mert Mexikó nyíltan szállít hadianyagot a spanyol népfőnt kormányának. Valószínűleg a fokozott gyártási tevékenységre vezethető vissza a robbanás. Hivatalos jelentés szerint a robbanásnál 9 munkás meghalt és 15 megsebesült.

Zsidó újév

A világ zsidóságának csütörtökön és pénteken nagy ünnepe van, szeptember 17-én és 18-án ünneplik az újévet, a zsidó bibliaszámítás szerint a világ megteremtése óta beköszöntött 5697-ik esztendőt. Az ünnep előestéjén, szerdán zsufolásig megteltek az egész világon a zsidó templomok és egy ősi vallás sokat szenvedett hívői küldtek imáikat az ég felé, jobb és szebb esztendőért könyörögve. Arad zsidósága szerdán este megtöltötte a neolog és ortodox templomot és áhitattal imádkozott a boldogabb, nyugodtabb és békésebb üesztendőért, valamint a zsidóság sorsának jobbulásáért. Az ünnep mindkét napján, reggel és este istentisztelet tartanak.

— **Egy magyar pilóta szerencsétlensége.** Budapestről jelentik: Szerda reggel a debreceni repülőtér közelében egy sportrepülőgép kényszerleszállást végzett. Vezetője, Szabó István pilóta súlyosan megsebesült.

Fiuk, lányok jöjjetek!
Mindent olcsón vehettek:
Egyedül csak POLGÁRNÁLI
Ahol ajándék is vár.
4241
Bul. Reg. Ferdinand 18. (Unirei parkkal szemben.)

— **A budapesti építőmunkások sztrájkja.** Budapestről jelentik: A budapesti építőmunkások viharos lefolyású gyűlés után, amelyet a rendőrség feloszlatoott, kimondták a sztrájkot.

— **Dr. Téthy újból rendel.**

— **Községtanács választások Arad-megyében.** Az arad-megyei Nadab községben e hó 20-án, Pancota községben pedig 27-én tartják meg a községtanács választásokat.

Számítanfeladat

— **Ha az apád havonta 50 frankot takarít meg, mennyi pénze lesz három hónap múlva?**
— **Annyi, hogy anyuka egy kalapot vehet érte magának...**

Amikor a lájdalmas panaszt öröm váltja fel!

Deák István, tufeleu-i (o. p. Boroşneul-Mare, Treiscaune) lakos a következő levelet írja nekünk: „Eppen olyan örömmel értesitem Önöket ma, mint amilyen panaszosan, fájdalomtól megtörtén irtam első levelem, amikor a világhírű amerikai „Gastro D”-t megrendeltem. Hála Istennek és a „Gastro D”-nek ma már a harmadik üvegtől teljesen gyógyultnak érzem magam súlyos gyomorbetegségeimről, amely hosszú évek óta valóságos elkeserítette életemet. Most már teljesen egészségesnek érzem magam és igaz meleg szívből ajánlhatom a szenvedő embereknek...”

Fentiekhez semmi kommentár nem szükséges. „GASTRO D.” kapható az ország minden gyógyszerárában és drogériájában, vagy postán megrendelhető 130 lel utánvéttel CSASZAR E. gyógyszerárában, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

— **Madrid ügynöke Lengyelországban.** Varşóból jelentik: A lengyel határ közelében őrizethe vettek egy Bécs felé utazó gyanús utast, akinél két darab diplomáciai utlevelet találtak. Kiderült, hogy az illető a madridi kormány ügynöke és Lengyelországban jelentős összegeket gyűjtött a spanyol népfőnt számára. Ezeket az összegeket akarta kicsémpészni az országból.

— **Hochmann dentist hazaérkezett.**

— **A biatorbágyi rém holnap kerül a magyar hatóságok kezére.** Matuska Szilveszter, a biatorbágyi rém, ma tölti ki az ausztriai steini fegyházban azt a büntetését, amelyet az Anbach mellett elkövetett vasuti merénylet miatt reá róttak. Ma este Matuskát Bécsbe szállították és onnan a határra vitték, ahol kiadták a magyar hatóságoknak. Holnap Matuska Szilveszter már Budapestre lesz. További sorsa még ismeretlen. A biatorbágyi merényletért, amelynek most volt ötödik évfordulója s amelynél 24 emberélet pusztult el, a pestvidéki törvényszék halálra ítélte és a halálos ítéletet úgy az ítéletábla, valamint a Kuria is jóvá hagyta. Matuska mindig rettegett attól az órától, amelyben arra kerül a sor, hogy átadják a magyar hatóságoknak. Nagyon fél ugyanis attól, hogy végrehajtsák rajta a halálos ítéletet. Matuska Szilveszter expresszlevelet írt Lévay Tibor dr. budapesti ügyvédnek, kivel közli, hogy csütörtökön érkezik Budapestre. Kéri az ügyvédet, hogy látogassa meg a fegyházban és eszközölje ki, hogy a leánya is meglátogathassa.

— **Orvosi hír.** Hallamassek A. dipl. fogász hazaérkezett, rendelését újból megkezdte: Bulv. Reg. Ferd. 15., I. em.

— **Megsemmisített az arad-i járásbíróóság egy házárverést.** Az arad-i járásbíróóságnál Murgescu bíró, ma foglalkozott annak a házárverésnek ügyével, amelyet az elmúlt év decemberében tartottak meg és amelynek folyamán két ismert arad-i ügyvéd között incidens is játszódott le. Az elmúlt év decemberében egy arad-i cég képviselőjében dr. Székely Aladár árverést kért Rufát Ozman arad-i cukorkakészítő ellen. Az árverés napján Rufát Macedóniában tartózkodott és ügyvédje, dr. Weil Károly részlettörlesztést ajánlott fel, kérve, hogy halasszák el az árverést addig, míg kliense hazaérkezik. Székely dr. megtagadta a kérés teljesítését s ennek következtében incidens keletkezett, amely a büntető járásbíróóság előtt folytatódott. Weil dr.-t a bíróóság az árverésen tett kijelentéséért 60 lei bírságra ítélte, amelyet a törvényszék felfüggesztett. A megfellebbezett árverés ügyében ma döntött Murgescu bíró, aki helyt adott Weil dr. fellebbezésének és megsemmisítette az árverést.

— **A változás évelben a rég bevált természetes „Ferenc József” keserűvíz nélkülözhetetlen háziszser, főként ha arra kell törekednünk, hogy az agy, a tüdő és a szív felé irányuló vértóbulást ellensúlyozzuk, valamint hogy az emésztőszervek renyhe működése folytán a belekben beállott pangást biztos és enyhe módon megszüntessük. Az orvosok ajánlják.**

— **Az arad-i utak javítása.** A város vezetősége elhatározta, hogy megkezdik azokon az utvonalakon az utak javítását, ahol az autobuszok közlekednek. Mindaddig, amíg ezek a munkálatok befejezést nem nyernek, a többi uccákon szüneteltetik a javítási munkálatokat. Az utak javítása elsősorban a következő uccákban kezdődik meg: Calea Victoriei, a Neuman-gyártól a gai-i előjáróságig terjedő utvonat, a gai-i előjáróságtól a Bisericei-uccáig terjedő ut, a Cogalniceanu-ucca, valamint a Banatului ut.

Schmidt osztrák külügyi államtitkár tanácskozásai Rómában

Londonból jelentik: Az angol sajtó nagy fontosságot tulajdonít Schmidt Guido osztrák külügyi államtitkár római megbeszéléseinek, különösen annak a tárgyalásnak, amelyet tegnap a Duceval folytatott. Az angol lapok szerint a tanácskozások fő tárgya az európai helyzet volt, különös tekintettel a római jegyzőkönyvekre. A legutóbbi politikai fejlemények ugyanis előmozdíthatják a római jegyzőkönyv gazdasági hatásának kiterjesztését. Az ausztriai kommunista-mozgalom feléledésével kapcsolatban szintén tanácskozott az olasz kormányelnökkel Schmidt államtitkár.

Rómából jelentik, hogy Schmidt államtitkár ma délben egy órát tartó megbeszélést folytatott Rómában Pacelli államtitkárrel, majd a pápa nyári pihenőhelyére utazott.

— ZÜRICH ZARLAT. Páris 20.21 és egyneked, London 15.53 és egyneked, Newyork 306.87 Milánó 24.15, Amsterdam 208.32 és fél, Berlin 123.42 és fél, Varsó 57.80, Belgrád 7.00 Bucuresti 2.50.

— Meghalt Zaimis volt görög miniszterelnök. Bécsből jelentik: (Rador). Az egyik semmeringi szanatóriumban tegnap meghalt Zaimis volt görög miniszterelnök.

— Dr. Monay Ferenc Arad-ra érkezett. Szerdán este negyed 10 órakor a Budapest felől jövő vonattal érkezett Arad-ra dr. Monay Ferenc, a Minorita-rend generális asszisztense, a Vatikán magyar gyóntatója, Monay Ferenc dr. szabadságát minden évben Arad-on tölti és most is néhány héttel ezelőtt értesítette az arad-i rendházat, hogy szeptember közepén kezdi meg a két hónapig tartó üdülését Aradon. Ma távirat jelezte esti érkezését és a gyorsvonat elé a pályaudvarra dr. Pazsity Bonaventura rendfőnök sietett ki, hogy üdvözölje a Rómából hazatért Monay Ferenc dr.-t. A Vatikán magyar gyóntatója a rendházba érkezve szeretettel köszöntötte Lakatos Ottó dr. plébánost, kiérdemesült rendfőnököt és a rendház többi tagjait. Dr. Monay Ferenc vacsorájának elfogyasztása után nemsokára nyugovóra tért, hogy a hosszú ut fáradalmait kipihenje.

— Az Arad-i Háztulajdonosok Szindikátusa ismételten is közbenjárta a minisztériumnál a lakbérpótlékok kitalálása ügyében. Ezeknek a közbenjárásoknak eredményeképpen azok a háztulajdonosok, akik igazolni tudják, hogy a fenti címen jogos járandóságuk van, a júliusban beterjesztett kérvények alapján megkapják az 1935. májusától 1935. novemberéig terjedő összegeket. Ebben az esztendőben a kormány az 1934—35. évi lakbérkülönbözések ötves százalékát utalja ki, míg a fennmaradó rész kifizetésére a jövő évi költségvetésbe vesz fel alapot. A kifizetések egyébként abban a sorrendben történnék, amilyen sorrendben a kérvényeket a minisztériumba benyújtották. Azon háztulajdonosok számára, akik kérvényeiket nem küldték be, a Háztulajdonosok Szindikátusa készséggel szerkeszti meg a kérvényeket.

WEISZ ISTVÁN

uriszabo Arad, Str. Eminescu 15.

Őszi divatszövetek BÉRKÉZTEK.

4189

— Katonai lázadás Andorrában. Párisból jelentik: (Rador). Az Havas-iroda perpignani jelentése szerint a kis Andorra köztársaságban katonai lázadás tört ki. A Franciaország és Spanyolország között fekvő szabadállamocská több szabadságolt katonája megszálta a kaszárnyát, ott ellátták magukat fegyverekkel és városukat meg akarják tisztítani az anarchistáktól.

— Románia nehézsúlyu boxbajnoka lemond a bajnoki címéről. Bucuresti-ből jelentik: Spakow, Románia nehézsúlyu boxbajnoka tegnap levelet intézett a boxszövetséghez, amelyben bejelenti, hogy lemond bajnoki címéről, mert más országba költözik.

— Iró- és tanszerek Császár papírházában, Select-mozgó mellett.

— Felrobbantották a jeruzsálemi vízműveket. Jeruzsálemből jelentik: Az arab terroristák kedden felrobbantották a jeruzsálemi vízműveket. Jeruzsálemben nagy az izgalom, mert remény sincs arra, hogy rövidesen helyreállíthatják a vízszolgáltatást. Azt a községet ugyanis, ahol szivattyutelepek voltak, az arabok tartják megszállva.

— MA az alantli gyógyszerárak tartanak éjjeli szolgálatot:

NIEDERMAYER, Piața Sft. Sava.
HAJÓS, Bulv. Regina Maria 8.
KAIN, Piața Avram Iancu

AZ ÚJ AUFRICHT FATELEPEN
Str. Dimitrie Raicu 15-17.
Gyermekkorház mellett (a városi kertészet felé)
legutányosabban szerzi be
TÚZIFA, FENYŐFA, CSERÉP SZÜKSÉGLETÉT
CONSUM- és INLESNIREA-tag. 4170 TELEFON 69.

Merényletet akartak elkövetni a madridi kormány ellen

A felkelők tovább nyomulnak előre — A nemzeti csapatok újabb győzelmei

Madridból jelentik: A rendőrség nagy-szabású összeesküvést leplezett le. Az összeesküvők Azana köztársasági elnököt, Caballero miniszterelnököt és Prieto tengerészeti minisztert akarták eltenni láb alól. A rendőrség hét letartóztatást eszközölt. Az összeesküvők vezére Mateo Manuel, aki szintén a letartóztatottak között van, Valamennyien a hadbírószék elé kerülnek. Az összeesküvők hamis okmányok segítségével érkeztek Madridba, részben Malagából, részben Valenciából. Ezzel kapcsolatban a rendőrség házkutatást tartott több letartóztatott lakásán és ötmillió pezeta készpénzt, valamint kötvényeket, részvényeket és más értékpapírokat foglalt le.

Bécsből jelentik: A bécsi rendőrség tegnap egy titkos szervezetet leplezett le, melynek közel negyven tagját letartóztatták. A titkos szervezet alapokat gyűjtött, amelyekből

fegyvereket vásároltak, a fegyvereket Spanyolországba akarták szállítani a kormánycsapatok részére. A letartóztatottak kijelentették, hogy a pénzt nem fegyvervásárlás céljából gyűjtötték, hanem az amerikai inséges osztrák állampolgárokat akarták

megsegíteni. Ennek ellentmond azonban az a titkos fegyverraktár, amelyet a rendőrség leplezett. Az ügyben a vizsgálat még folyik.

Mint a granadal rádióleadóállomás jelenti, a nemzeti hadsereg több repülőgépe ma bombázta Valenciát. A bombák közül több egy kaszárnyára hullott és ott óriási károkat okozott. A felkelők hadserege különben az egész vonalon folytatja tervszerű előnyomulását és ma már mindössze 87 kilométer távolságra voltak Madridtól.

A Bilbaotól nyugatra fekvő Sant Ander köztövérosban az anarchisták átvették a natalmentörvényeseket állítottak fel, rengeteg sok embert tartóztattak le és felszólították a lakosságot, hogy mindenki szolgáltatassa be rádióját. A lakosság kétségbeesetten várja a nemzeti csapatok bevonulását.

Barcelonában szintén küszöbön áll a katalán kormány eltávolítása, amelynek megtörténte után a kommunisták és az anarchisták veszik át itt is a hatalmat. A szélső baloldali pártok nyíltan követelik a Compognis-kormány eltávolítását.

Barcelonából jelentik: (Rador). A nemzeti csapatok több repülőgép támogatásával raitautés-szerű támadást kíséreltek meg a huascai fronton. Sandin ezredes jelentése szerint a támadást visszaverték és a kormány repülőgépei a felkelők két bombavető és egy vadászrepülőgépét lelőtték.

— Gyilkos anya. Az Arad-Pecica között elhuzódó vasuti sínek mentén a lárókelők egy magzat holttestemét találták meg. A leletről értesítették az arad-i rendőrséget, ahol az ügyben vizsgálat indult meg. Megállapítást nyert, hogy 5 hónapos magzatot találtak és most az ismeretlen anyát igyekeznek felkutatni.

— Iró-, rajzsz. füzet, táskák Kerpelnél.
— Rendelet Arad-on a fertőző betegségek megakadályozására. Arad-város vezetősége 26.020. szám alatt rendelkezést adott ki a fertőző betegségek terjedésének megakadályozása érdekében. A rendelet értelmében a jövőben este 10 órától reggelig a rendőrileg nyilvántartott nőknek tilos vendéglőkbe és korcsmákba menniük. Azokat a vendéglősöket és korcsmárosokat, akik a rendőrileg nyilvántartott nőket ezekben az időpontokban helyiségeikbe engedik, az egészségügyi törvény értelmében szigorúan megbüntetik. A rendelet végrehajtását a rendőrség, valamint a hatósági orvosok ellenőrzik.

Valódi lipesei festésű ezüst, patagon, barna és fekete rókák

érkeztek

Samt és Scheuermann

szűtősköz

4817

— Szeptember 22-én hírdet Néletet a Tábla a pecica-i sertéscsompészési bűnpörben. A timisoara-i Tábla ma tárgyalta az annakidei nagy port felvert pecica-i sertéscsompészési bűnpört. Az ügy még 1932-ben kezdődött, amikor sertésvész dühöngött a Banat területén és ekkor — hamis járattokkal — az exportra tiltott területekről Arad-megyébe hozták a sertéseket és innen szállították külföldre. A bűnpörben Gules Todor semlac-i községi hivatalnokot 8 havi, Miscoi Cornel comlaus-i községi őrnököt 6 havi és Jovanus Traian exportört 7 havi börtönre ítélték, míg egy állatorvost és egy volt főszolgabíró felmentettek. Az elítéltek a Táblához fellebbeztek, amely most tárgyalta az ügyet. A vádlottakat hat ügyvéd képviselte a tárgyaláson és pergátló kifogásokat jelentettek be. A Tábla szeptember 22-re halasztotta az ügyben az ítéletelhirdetést.

— Letartóztatták a gyilkos cigányokat. Beszámoltunk arról, hogy egy korcsmai verekedés következtében az arad-i közkórházban meghalt Goman Alexandru nevű cigány. A rendőrség nyomozás megállapításai szerint Goman Alexandru Gheorghe nevű fivérével, Bordean Stefanal és feleségeikkel szórakoztak egy korcsmában, ahol összetalálkoztak Lacatus Gheorgheval, Blidar Ioannal és Blidar Iosiffal. A két társaság között szóváltás keletkezett, amelynek eredményeképpen Lacatus kielentette, hogy feljeleníti Goman, mert tudja róla, hogy lovat lopott. Goman a kijelentésre feldühödött és egy üllővel ugy fejbcsuitotta Lacatust, hogy azt még ma is kórházban ápolják. Általános verekedés vette kezdetét, amelynek az vetett véget, hogy a Blidar testvérek több késszurásától találva, Goman Alexandru véresen terült el a földön. Goman kórházba szállították, ahol sérüléseibe behalt. A két Blidar fivért ma átkísérték a törvényszékre, ahol Aie-xandrescu vizsgálóbíró rövid kihallgatás után kihirdette előttük a vizsgálati fogságba való helyezést.

BERCZY ILONA

tánciskoláját októberben uytja meg Bul. Reg. Ferdinand 6. sz. (l. em.) alatt lévő új táncotermében. Belratkozás: Duca-utca 18. szám. 4861

— Talált pénztárca. Florea Ioan arad-i lakos ma jelentkezett a rendőrségen és közölte, hogy talált egy pénztárcát, amelyben 140 lei és 10 cseheköröna volt. Igazolt tulajdonosa úgy a pénzt, mint a tárcát átveheti a rendőrségen.

— A „Skót ördög” világkarrierje. A világ leggazdagabb emberének életregényéről pompás cikkben számol be a „Tolnai Világlapja” új száma, amely nagy terjedelemben és gazdag tartalommal jelent meg.

— Az emésztőszervek megbetegedéseinek kezelésénél reggelenként 1—1 pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz abszolút megbízható hashajtó. Az orvosok ajánlják.

— Színész, aki fel akarja robbantani a rulettbankot. Tíz évig élt Montekarlóban egy pesti színész, aki fel akarta robbantani a rulettbankot. Erről a színészről pompás képekkel illusztrált cikket közöl a „Déliháb” új száma, amely 100 oldal terjedelemben és gazdag tartalommal jelent meg.

Házasság japán módra

Irtta: Bácskai Magda

Budapestnek illusztris vendége volt nemrég. A japán kultúregyesület küldte el egyik büszkeségét, Ikegawa Kijoshi urat. Ikegawa ur abból a városból jött, amely — akár az amerikai Csikágó — tiszta vasbetonból épült. Abból az Osakából, mely olyan modern, hogy hölgyei alig három évvel maradtak el a párisi divat mögött. Kimonó helyett fess angol kosztümben járnak, amerikai készítményben s ha egyszer-egyszer mégis kimonót öltenek, európai esernyőt ragadnak modernségük jelül. Szép, vaskos ernyőt. Férfimodellt — made in Germany.

Ilyen félelmetesen modern városból jött a kitünő Ikegawa. Körülnézett a kék Duna, a kék Szajna és a kék Temze partjain s egy pesti interjúban így szólt: „Az emberek túlkönnyelműen nőülnek Európában”.

Elandalogva olvastuk ezt a mondatot. Elandalogva, mert ime, itt utazgat köztünk valaki, aki meg van győződve arról, hogy fáradt, öreg Európában reggeltől estig azon törik fejüket a férfiak, miként cipelijék oltár elé szívük választottját.

Magunkban most már csak azon imádkoztunk, föl ne világosítsák a kitünő japánt. Meg ne tudja soha, hogy az európai férfinél senki sem mondja ki nehezebben, keservebben, vonakodóbban a boldogító igent.

Szívében egy szép álmossal térjen vissza Ikegawa ur hazájába, ahol a házasság problémáját tökéletesebben oldották meg, mint bárhol a földön.

A cseresznyevirág országában kétféle házasság dívik: a régimódi és a modern. Tradíciótisztelő vidéki családokban a szülők választják 17—18 éves leányuk számára a vőlegényt, akinek szüleivel alaposan meghányják-vetik a boldog házasság első és legfontosabb bázisát: az anyagiakat. A fiatalok többnyire csak az esküvő napján ismerkednek meg egymással. Ha van eszük, mingyárt egymásba is szeretnek és boldogan élnek, míg meg nem halnak. De ha nincs eszük, akkor is ezt kell tenniük. Japánban nincs orvosság a boldogtalan házasságra. Persze csak a régimódira. A forradalmi fiatalok ugyanúgy hagyják egymást a faképnél, mint nálunk Európában s — akár nálunk — nem tűrik a választásnál a szülők beleszólását. Ám — mint Japán vendégünkötől megtudtuk — hazájában egy rendelkezik a törvény, hogy a menyasszony, aki maga választja vőlegényét, nem lehet 25 évesnél fiatalabb.

Ezt a bölcs törvényt nálunk Európában is be kellene hozni. Középkorban igazságtalan dolog, hogy 18 éves lányok, akiket a világ sem politikailag, sem semmiképpen nem tart még éretteknek, életük legdöntőbb ügyében, a férjválasztás kérdésében szabadon határoznak. Rájuk bizzuk, döntsék el, ki az, aki mellett ki kell tartaniuk fiatalságban, öregségben, váratlan gazdagságban, még váratlanabb tönkremenésben, nagy estélyiben, pizsamában, egészségben, influenzában, sikerben, bukásban.

S ha legalább kitünően előkészítenék szegény fiatal lányokat erre a mindennél nehezebb tudományra, a házasságra! De szó sincs róla. Csak a maturára készítenek elő őket, csak a kereskedelmire. A házasságtannak nincs iskolája nálunk. Japánban van. A japán kislányt mamája, nagymamája hosszú-hosszú éveken át taníttatja a házasságtan ezer és egy paragrafusára. Ennek a tanfolyamnak első felszava oly nagyszerűen bevált, hogy Amerika azonnal el is kaparintotta magának. A híres „Keep smiling” nem más, mint a japán feleségek első és legszentebb kötelessége: az örök mosolygás. Nipponban a kislányok mosolyogva jönnek a világra, a nagymamák mosolyogva halnak meg s a feleségek mosolyogva hajlják le fejüket arra a kis faszámolyra, mely párnául szolgál nekik.

De nemcsak párnájuk ez a faszámoly. Több annál: szimbólum. Jelképe a divatnak, a nők első s kedvenc zsarnokának, akit még éjjel sem lehet kijátszani: a kökemény fapárna arra való, hogy a japán irizurának, melyet csak egyszer fésülnek egy hónapban, alvás közben se essen baja.

Fontos része a japán házasságtannak az anyóstan, melynek paragrafusai pontosan előírják, miként kell az anyóst fogadni, hogyan kell őt szólítani, hogyan kell mosolyogni, ha netán ezt mondja: „Szegény fiacskám szemlátomást fogy a koszodon, edescum”.

Az öltözködés művészete is nagy helyet foglal el a tantervben. Könnyen megválik azonban szeretett kimonójától a japán feleség, ha a napl forró lüldöröl van szó. Megválik, de nem haz fürdőruhát s vidáman száll a családi gőzfürdő medencéjébe, ahol a ház néhány barátjával vígan tereferél már térje. Udvarias mosolynál az urak sem viselnek egyebet.

Miután bölcs beszédüket némán hallgatja a hölgy, szerényen elhagyja a fürdőt. A férfiak ünnepélyesen köszöntik a vízből.

Minden úgy folyt le pontosan, ahogy e tiszteletreméltó ország házasságtana tanítja.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Beiktatták az arad-i Mezőgazdasági Kamara új tanácsát

Részletes munkatervet dolgoz ki a választmány — Az új vezetőség névsora

Ünnepélyes külsőségek között történt meg szerdán délelőtt tizenegy órakor az arad-i Mezőgazdasági Kamara új tanácsának beiktatása. Mint ismeretes, az arad-i mezőgazdasági kamarai választásokra mindössze egy listát nyújtottak be a törvény által előírt határidőig, úgy, hogy a választásokat nem is kellett megtartani és a törvényszék főelnöke a törvény értelmében ezt az egyetlen listát, amelynek élén dr. Iancu Adam országgyűlési képviselő állott, megválasztottnak nyilvánította.

A szerda délelőtti beiktatásra megjelentek az új tanács választott és jogszerinti tagjai, valamint a többi szakkamarák képviselői is. Megjelent ezenkívül Ludosan Nicolae törvényszéki bíró, aki a tanács megalakulásáig és az eskü letételéig az elnöki tisztet töltötte be, valamint Daescu, a törvényszék főelnöki irodájának vezetője is.

Ludosan Nicolae bíró emelkedett szel'emű beszédben utalt arra, hogy a mezőgazdasági kamarák létesítését az ország alkotmánya rendelte el és hangsúlyozta ezeknek az intézményeknek fontosságát, különösen abból a szempontból, hogy Románia agrárállam és elsörendü

erdeke a mezőgazdaság fejlődése. Ezután az elnöklő bíró felszólította a tanács tagjait a hivatalos eskü letételére. Miután ez megtörtént, Ludosan Nicolae az új tanácsot beiktatottnak nyilvánította és erről jegyzőkönyvet vettek fel.

Ezután került sor a Mezőgazdasági Kamara választmányának megválasztására. Elnökké dr. Adam Iancu országgyűlési képviselőt választották meg, míg a választmányba a következők kerültek: Axente Novac, Chebeleu Lazar, Cuperescu Petru, Crisan Petru, Jigovan Teodor, Don Petru.

Dr. Adam Iancu ezután köszönetet mondott az iránta megnyilvánuló bizalomért, majd pedig hangsúlyozta, hogy a kamara vezetőségével és tisztviselői karával eredményes munkát kíván kifejtetni a megve közgazdasága érdekében. A Mezőgazdasági Kamara újonnan megválasztott tanácsa legközelebbi ülését ez év decemberében tartja meg. A választmány természetesen gyakoribb időközökben tart üléseket és részletes munkatervet dolgoz ki.

Figyelemreméltó, hogy most történik meg először, hogy az arad-megyei Mezőgazdasági Kamara választmányában magyar gazdálkodó nem szerepel.

A Banca Nationala hozzájárult a Kisiparosok Hitelintézete létesítéséhez

A Hitelintézet létesítéséről szóló törvénytervezetet a szakmai érdekképviseletek elé terjesztik

Az Aradi Közlöny egyik legutóbbi számában megemlékeztünk arról, hogy Nistor munkaügyi miniszter kisipari hitelintézet létesítését határozta el. Ezzel kapcsolatban a munkaügyi miniszter ismételt is megbeszélést folytatott Alexandrescu-Roman miniszteri vezérigazgatóval, akivel a hitelintézet alapítására vonatkozó részleteket beszélt meg.

Nistor munkaügyi miniszter ezeket a tanácskozásokat követőleg látogatást tett a Banca Nationalánál, ahol rávilágított a kisiparosoknak nyújtandó hitel fontosságára és hangsúlyozta, hogy a tervezett hitelintézetet csak a Banca Nationala tényleges támogatásával lehet megvalósítani.

A miniszter közbenjárásának eredménye-

képpen külön bizottságot létesítenek, amelyben a Banca Nationala és a munkaügyi minisztérium megbízottai vesznek részt és amely részletesen kidolgozza majd a kisipari hitelintézet létesítéséről szóló törvénytervezetet. Ez a bizottság Nistor munkaügyi miniszter elnökelete alatt működik majd. A miniszternek az a szándéka, hogy az előkészítendő törvényjavaslatot elküldjék az érdekelt ipari szervezeteknek is és csak ezeknek véleményezése, valamint javaslataiknak vétele után öntik végleges formájába a törvénytervezetet. A munkaügyi miniszter elhatározása az iparosság körében érthető meglepésként vált ki, annál is inkább, mert hír szerint a kormányban az a terve, hogy a törvényjavaslatot már a parlament legközelebbi ülészsaka elé terjesszék.

Csütörtökön kezdődik meg Bucuresti-ben a nemzetközi interparlamentáris kereskedelmi konferencia

Csütörtökön délelőtt kezdődik meg Bucuresti-ben a 21-ik nemzetközi interparlamentáris kereskedelmi konferencia. A délelőtt folyamán csak a konferencia választmánya és pénzügyi bizottsága ülésezik, míg a tulajdonképeni megnyitó ülés délután öt órakor lesz. Ezen a gyűlésen Saveanu képviselőházi elnök, Tătarăscu miniszterelnök, Henry Carton de Tournay belga szenátor, volt miniszter, Enrico de San Martino Valpergo gróf olasz szenátor, Akira Toki gróf japán képviselő, Ciric Stefan, a jugoszláv parlament elnöke, Jan Seba csehszlovák meghatalmazott miniszter, valamint Láng Balthazár báró, a magyar küldöttség elnöke szólal fel. Este kilenc órakor a kiküldöttek banketten vesznek részt, amelyet a román kereskedelmi parlamenti bizottság rendez. A konferencia ülésesei szeptember 22-ig tartanak.

Az Aradi Közlöny legutóbbi számában megemlékeztünk arról, hogy a bucuresti-i konferencián résztvevő magyar küldöttség áttutott Arad-on. Ennek a küldöttségnek tagjai a következők: Báró Láng Balthazár, a küldöttség elnöke, Chorin Ferenc, Graf Gusztáv, Kállay Tibor, Görczey István, Biró Pál, Erődy-

Harrach Tihamér, Konkoly-Thege Kálmán, Knob Sándor, Temesváry Imre, Szász István, báró Urbán Gábor, Póka-Pivny Béla.

Az arad-i gyümölcsbörze

ünnepélyes megnyitása

Csütörtökön délelőtt nyitják meg ünnepélyes külsőségek között Arad-on a Gyümölcsbörzét. A városháza előtti pavillon ekkorra felépül és az ünnepi megnyitó beszédet a pavillon előtt Groza Ioan dr. megyei prefektus mondja. A kiállításon Arad gyümölcstermesztésének legjavára vonult fel. Valamennyi hegyközség küld gyümölcsöt a kiállításra és eladásra kerülnek a Mezőgazdasági Kamara, a „Promontor” szövetkezet, a gróf Ze'ensky-uralom és a minis-i vincellériskola gyümölcssei is. A Mezőgazdasági Kamara arra kéri a kereskedőket, hogy helyiségeiket a szeptember 22-ig tartó Gyümölcsbörze alatt lehetőleg a Gyümölcsbörze céljainak megfelelően díszítsék fel. A Gyümölcsbörze rendezésének munkája Grecu Pavel mezőgazdasági kamarai titkár vezetése alatt folyik.

Mi van az agrárreform számai mögött?

Irta: Hegedüs Nándor

Mi a magunk részéről kézenfekvő adatok alapján nem egyszer bátorkodtunk kimondani, hogy az agrárreform végrehajtását azért fedi ma is homály, mert az adatok nem bizonyítanak azt, hogy itt csakugyan minden tekintetben szociális földosztás történt. Boldogult Maiorescu bihori prefektussal sokat vitáztunk az agrárreform végrehajtásáról abból az alkalomból, hogy mi, a Magyar Párt politikáló emberei, azt állítottuk, hogy a magyar birtokosoktól elvett földek nem jutottak teljes egészükben a törvényben előírt kezekbe, hanem azok egyrészen arra illetéktelen urak gazdálkodnak. Állítottuk, hogy olyan eltakart háttér van az agrárreformnak, hogy nem sejtjük senki földet osztottak ki és ki jutott ezekhez a földekhez, sőt vannak kisajátított földek, amikről hivatalosan nem tud senki, az állami rezervák pedig részben szintén szaporították egyes urak jövedelmét, anélkül, hogy valaha is jogerősen, vagy törvényes formák között ezeket a földeket nekik adták volna. Akkor Maiorescu kíváncsi volt, hogy csakugyan hol is vannak ezek az állami rezervák és megbizta a közigazgatást, készítsen erről faluról-falura részletes kimutatást. Be is érkeztek a jegyzők tápellái és ebből kiderült, hogy körülbelül tízezer holdnyi föld van Biharban, amelyen minden jogcím nélkül politikuskok, tisztviselők, sőt egészen alrendű, de befolyásos kortések szántanak vetnek. De minthogy ebben a kimutatásban nem szerepeltek olyan földek, amelyekről mi biztosan tudtuk, hogy nem osztották ki a parasztnak, hanem illetéktelen kezekben vannak, a prefektus egyes járásokban titokban felülvizsgáltatta a beérkezett kimutatásokat és azután kijelentette egyenesen, mert igen őszinte ember volt, hogy most már maga sem tudja, ki a sok állami rezerva és hűle is nyugszik, hogy soha nem is fogja megtudni.

Hosszadalmas volna, ha fel akarnók sorolni az agrárreform regényének izgalmas fejezeteit, kezdve a legalsóbb agrárbizottság munkájától végig addig, amíg a bucuresti agrárbizottság kimondta az áment valamely kisajátításra. Nagy kár is, hogy nem akadt valaki, aki a tapasztalatokat és panaszokat, a fantasztikus történeteket, az érdekeltségek szövevényét figyelemmel kísérvé és az utókor számára feljegyezze. Mi megelégedtünk az- zal, ha konstatáltuk, hogy a kisajátított földek elosztása körül sok elfogultság mutatkozott. Bárminő keserves is valaki számára, hogy nagy vagyontól kell megválnia, de nemzeti vagy szociális szempontok kielégítése vigasztalásul szolgálhat ezzel szemben.

Ha azonban eddig azt hittük, hogy csupán a magyar paraszt egy része nézhetne éhkoppal a kisajátítás nagy gondolatának végrehajtását, most elhisszük immár, hogy a román paraszt sem járt fultságosan jobban nála. Most jelent meg ugyanis a földművelésügyi minisztérium kimutatása az agrárreform végrehajtásáról (Direcțiunea reformei agrare din ministerul agriculturii) és ebben csodálatos számok foglaltatnak, amiket Balanescu Mircea fel is dolgozott. Ezek szerint kisajátítottak összesen 1,831,421 hektárt. Jelentkezett erre 801,607 földigénylő. Ezekből a földigénylőkből földhöz jutott 388,717 és kaptak összesen 369,262 hektárt. Vagyis a jelentkezett földigénylők 48%-a jutott csupán földhöz és megkapta az összes kisajátított földek 20%-át.

Ezzel szemben a régi királyságban a parasz- tok sokkal jobban jártak. Ott 2,741,674 hektár földet sajátítottak ki és ebből a parasztnak 1 millió 993,716 hektár földet adtak, tehát ott a parasztnak több, mint 60%-a vált a kisajátított földek birtokosává. De még nálunk is szerencse- sebbek voltak a basarabiaiak, ahol 378,491 föld- igénylő közül 344,632 jutott földhöz, vagyis 91% és természetesen ehhez képest sokkal tekinté- lyesebb a kiosztott föld aránya is.

Balanescu ur szerint ennek az eredménynek az az oka, hogy ott a parasztnak a forradalom viha- rában maguk vették birtokba a földeket és azokat meg is tartották.

Mi azt hisszük, hogy nem ilyen egyszerű a magyarázat. A magyarázat inkább ott keresendő, hogy a román politikuskok jobban és lelkiismerete- sebben vigyáztak a földművesek érdekeire, mint a mieink. Soha nem olvastuk, hogy maguk a politi- kusok is arra igyekeztek volna, hogy ezt a nagy szociális átalakulást felhasználják, hogy a maguk javára is kanyarítsanak a földek- ből és gyors meggazdagodásra aknázzák ki az agrárreform hozatos utjait és főleg annak bevallott nacionalista célzait. Mert ha nálunk nem így történt volna, bizonyára elhangzott volna már a kívánság: látni szeretnők, hogy hol van tehát a 80 százalékos a kisajátított földből, ami nem

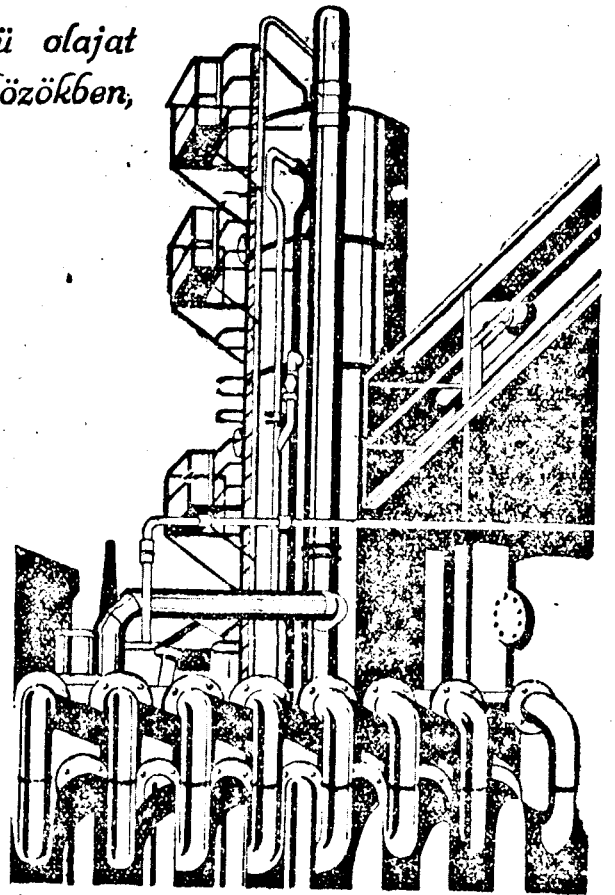
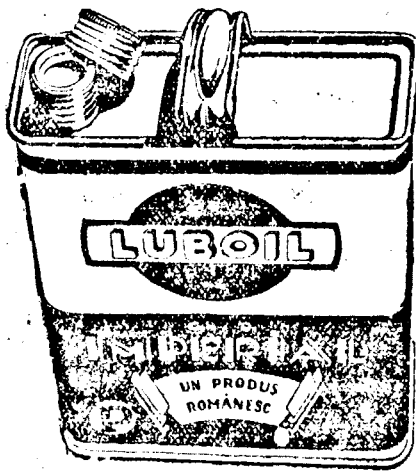
Magas teljesítmények elérésére, költséges javítások elkerülése céljából...

válasszon kiváló minőségű olajat és váltsa azt pontos időközökben, az utasítás értelmében.

LUBOIL

egy nagy ipari üzem gyártmánya

LUBOIL az olaj, amely meg- nyerte a román au- tósok rokonszenvét és bizalmát, az olaj, amely a külföldi pia- cokon elsőrendű helyet foglal el, az „Unirea” társaság gyárt- mánya, amely az ország egyik legnagyobb vállalata és amely- nek tőkéje néhány száz millió.

Minden „LUBOIL” tartány az „Unirea” tár- saság óriási lehetőségeit tartalmazza — min- den használt cseppel „Unirea” a román au- tósok nagyobb bizalmát és rokonszenvét szerzi meg.

LUBOIL

AZ „UNIREA” TÁRSASÁG GYÁRTMÁNYA

Szigoru felvételi vizsgákkal

nehezítik meg az egyetemre való beiratkozást

Bucuresti-ből jelentik: Az országos egyetemi tanács ma délelőtt a közoktatásügyi minisztériumban értekezletre ült össze dr. Anghelescu miniszter elnöklété alatt. A tanácskozáson az ország négy egyetemének dékánjai és rektorain kívül részt vett Ste- fanescu-Goanga közoktatásügyi állam- titkár is. A napirend első pontja az egyete- temekre felveendő diákok számának megállá- pitása volt. Az értekezlet elvben kimondta, hogy bár az egyetemek autonóm testületek és így önállóan intézkedhetnek a hallgatók szá- mának tekintetében, mégis szem előtt tartan- dók a törvény 68-ik szakaszának intézkedései. Végeredményben úgy döntöttek, hogy a folyó évben ugyanannyi diák iratkozhatik be az egye-

temekre és főiskolákra, mint az elmúlt esz- tendőben.

Az új egyetemi hallgatók beiratkozását rendkívül szigorú felvételi vizsgával nehezi- tik meg. Az értekezlet ezután a külföldön ta- nuló román diákok nehéz helyzetének kérdé- sével foglalkozott. Ezeknek a diákoknak a ta- nulását főleg a valutaneheztségek hátráltatják. Beható tanácskozás folyt ezzel kapcsolatban arról, hogy a hazakényszerült egyetemi hall- gatók felvételi vizsga, vagy pedig anélkül irat- kozhatnak be az ország egyetemre. Végül a nosztrifikálás ügyét beszélték meg és úgy döntöttek, hogy a jelentkezőket az ország egyetemei között egyenlő arányban osztják fel. A tanácskozás még folyik.

a földéhes parasztnak jutott, lett legyen ez akár román, akár más nemzetiségűből való. Hova tűnt el 1,831,421 hektárból csaknem 1,500,000 hektár tehát 3 millió hold, ami nem a földművelők birto- kába csuszott át. Tudjuk, hogy a parochiák és bizonyos kulturtestületek földet szereztek törvé- nyes jogcím. De mennyi ez? Hol van ez? Mennyi maradt még ezenfelül? Még senki sem bocsájtotta közre az új földesurak névsorát, hogy aztán valamely szakember rávesse magát és le- vonja az agrárreform végső konzekvenciáit.

413.280 család várja 16 éve a földet — kiált fel Ion Dumbrava, az ismert nemzeti-párti publi- cista — de senki sem gondol rá, hogy miért nincs földjük és kik bitorolják a mócok helyett például a földeket. Közben azonban a nacionalista dema- gógia a román paraszt bajának okozójául bennün- ket, mindenfajta kisebbségeket állít oda a közvé- lemény elé. Még mindig jellemnek meg cikkek a grófi kizsákmányolókról, holott az ő földeik egy része ismeretlen új földesurak birtokában van és még mindig ülik és szidják a Tischler Móricokat, akiknek egyike golyó által végezte életét, holott az ő földje is ott rejtőzik ezekben a számoszlo-

pokban, csak hogy nem a szegény mód dolgozik rajta, vagy ha ő dolgozik rajta, akkor nem ma- gának verejtékezik. Dumbrava megérti, hogy miért nem meri ilyen körülmények között közre- adni a Mócöldről készített szociográfiai adatokat az a lelkes bizottság, amely Hategan egyetemi tanár vezetésével a mócöföldi nyomorvidéket végig- járta s a helyszínen a nép nélkülözéseit tanulmány tárgyává tette. A román lapok sokat foglalkoznak mostanában Ilyés Gyula „Puszták népe” vagy Szabó Zoltán „A tardi helyzet” című könyveivel, amelyek a magyarországi zsellér és mezőgazdasá- gi nép alacsony életszintjét táriák a világ elő- Magunk is olvastuk ezeket a munkákat és való- ban megrendítő erővel hatottak ránk. Ilyés Gyula a maga keresetlen eszközeivel többet mond egy- Móricz- vagy Kassák-regényénél. De mi azt hisz- sük, hogy a román saltó, ahelyett, hogy káröröm- mel dobálódzik ezeknek a könyveknek tartalma- val, okosabban tenné, ha a mi román íróinktól és tudósainktól hasonló őszinteséget kívánna és nem nézné féltlenül a valódi adatok birtokában, hogy az agrárreform végrehajtásának következményeit rajtunk, kisebbségeken torolja meg a közhangulat.

A Pathé-gyár elnökének utja

A filmkirályságtól a vizsgálóbíróig

Egy hatalmas filmgyár emelkedése, tündöklése és hanyatlása

A napokban jelentettük, hogy a párisi vizsgálóbíró 24 millió frank elsikkasztása miatt vád alá helyezte Bernhard Pathét, a Pathé Filmtársaság felügyelőbizottságának elnökét.

A szűkszavú távirat, amely egyelőre minden kommentár nélkül érkezett, lehet, hogy a végét jelenti a már évek óta hanyatló Pathé-filmgyárnak, amely pedig valamikor — különösen a néma korszak első éveiben — szinte korlátlanul uralkodott a világ, de különösen Európa moziiban. A mozilátogató közönség szinte mást sem ismert, ha filmgyártóról volt szó, mint a Pathé Frères céget és annak védiegyét, a hírneves kakast.

A párisi távirat esetleg a film története egy korszakának bezárását is jelentheti, mert a felügyelőbizottság elnöke a francia társulatoknál nem más, mint vezérigazgató, aki egyben rendszeren a társulat részvénytöbbségének is hírlókösa. A Pathé nevet azonban nem a most vád alá helyezett Bernhard tette híressé, hanem a Pathé Nathaniel, aki egyike volt az alapító fivéreknek.

A mozi őskorában

A filmgyártásnak abban a korszakában, amelyben a francia filmgyártás volt az uralkodó és ezek között is a Pathé Frères állt az első helyen, legfeljebb csak maguk után túrték meg a Gaumont és Eclair gyárakat. A filmgyártás akkoriban még majdnem kizárólag kis egyfelvonásos filmcsekék, burleszkiek gyártására szorítkozott. Az akkori moziműsorok is rövidebbek voltak a maiaknál és ez a kisebb műsor is leginkább apróságokból alakult ki. Ezeket az apróságokat szállította a francia Pathé-cég szinte mindenhol az egész világon.

Párisban az aránylag szerény eszközökkel meginduló gyártást azonban Nathaniel Pathé hamarosan kifejlesztette és nagy, sőt később óriás arányúvá emelte. Nemsokára már nem egy kis műteremben, hanem egész stúdiótelepen készültek a filmek, amelyek a gyár jelképét, a szárnyait büszkén csapkodó kakast híressé tették az egész világon. Pathék ugyanis nem elégedtek meg azzal, hogy filmeket gyártottak, hanem filmjeik elhelyezésére valóságos képviselőhálózattal szőtték be mindazokat az országokat és főleg ezek fővárosait, ahol mozik voltak, amelyeket filmekkel kellett ellátni.

Amint az évek múltak, a Pathé Frères a filmgyártásban is állandóan haladt előre, mind tökéletesebb és főleg mind nagyobb arányú filmeket kezdett gyártani. Az első volt, aki világhírű sztárokat nevelt. Ilyenek voltak Max Linder, az emlékezetes Prince és az a mindent összevéve dobáló komikus, akit a közönség „Pali” néven ismert és szeretett.

A virágzás tetőpontján

Az egyfelvonásosokat hamarosan két-, három- és négyfelvonásos filmek követték. Pathék filmjeinek növekedésével együtt járt a mozik műsorának meghozzabodása. És amikor a mozikok büszkén hirdették, hogy már kétórás műsorszort nyújtanak a közönségnek, azt nagyrészt azért tették meg, mert Pathék mind hosszabb és terjedelmesebb filmekkel látták el őket. A fejlődésben azonban még mindig nem jutott el a francia világcég a tetőpontra. Ez akkor következett el, amikor piacra hozták az első nyolcfelvonásos filmet, amelynek „Páris gyermekei” volt a világhírű címe.

Ezzel azután el is érkezett a vállalat fejlődésének tetőpontjára. A piacon ugyanis megjelent Amerika és mindent elnyomó tőkájával, dollárjainak kifogyhatatlan tömegével lehengerelt mindent. Az első áldozat az addig virágzó, sőt majdnem uralkodó francia filmgyártás lett. Ha először nem is Franciaországból, de azokból az országokból szorították ki a nagy hollywoodi gyárak Pathékat, amelyeket eddig ők láttak el filmmel. A nyomászó konkurrencia azonban hamarosan érezhető lett magában Franciaországban is. És az óriási cég, melynek nemcsak gyára, hanem a mozik végtelen sorozata is állott a rendelkezésére nemcsak a vidéken, hanem Páris minden kerületében külön képvisellel, megindult a dekadencia útján. És az ilyen hanyatlás sokkal rohamosabb ütemű szokott lenni, mint az előretörés. A különböző országokban egymásután szűntek meg a vezérképviseletek, mert már nem volt annyi yevő a Pathé-filmekre,

hogy ezeknek elhelyezésére és az üzletek lebonyolítására külön vezérképviselet fenntartására lett volna szükség.

A messzenyuló világhálózat karjai mindinkább rövidebb és rövidebb körzetre terjeszkedtek. De bent Franciaországban is megkezdődött az üzlet vezetésének átalakítása. Lassanként maga a Pathé Frères-cég már alig gyártott filmet. Állami üzletekbe kapcsolódtak bele és csak állami támogatással bírták úgy-ahogy fenntartani az eddigi szervezetet. A filmgyártásnál is már rendszeren csak magukat a stúdiókat és a még mindig működő kihelyező szervezetet bocsátottak rendelkezésre. Tulajdonképpen kisebb-nagyobb társulásoknak, egyesüléseknek és vállalkozásoknak lett a cégére a Pathe régi patinás neve. A tavaly oly sikeresen előadásra kerülő Marseille-chantalle, Az ordonánc is ilyen film volt, me-

Zsaroló banda leszerelte a brasov-i Seewald-malom egyik üzemét

Lelövéssele fenyegették és meg akarták zsarolni a Scherg-család egyik tagját

Szenzációs, amerikai izü betörés tartja izgalomban Braşov-ot, ahol néhány nappal ezelőtt szervezett rablóbanda behatolt a Seewald-malom egyik üzemébe és nagy értéket képviselő formákat lopott el. A betörők, akik jól ismerték a gyár értékeit, az éjszaka leple alatt 20, makaróni-készítéshez szükséges formát vittek magukkal. Miután a formák darabonként közel 10 kilogrammot nyomnak, a betörők valószínűleg teherautóval vitték el a lopott tárgyakat. Reggel a személyzet elfoglalta munkahelyét, ekkor fedezték fel a betörést és megállapították, hogy az amerikai stílusban dolgozó betörők üzenetet hagytak hátra a gyár vezetőségéhez címezve. Egy papírlapon ugyanis annyi állott, hogy

amennyiben 120 ezer leit fizetnek, a formákat visszaszolgáltatják.

Lázás tempóval indult meg a rendőri nyomozás a filmbeillő módon „dolgozó” betörők után, de eddig minden eredmény nélkül. Megállapították, hogy a betörők tudatosan, előre elkészített terv szerint közelítették meg azt a területet, ahol az értékes formákat őrizték. Pontosan azon az átlakon hatoltak be, amely alatt a formák fellelhetők voltak. Az is megállapítást nyert, hogy feltétlenül szakember volt a betörők között, mert csak az lehetett tisztában, hogy mit jelentenek a gyárnak a formák hiánya. A gyárat körülvevő kertben olyan nyomokat találtak, amelyek arra engednek következtetni, hogy a betörők ott akarták a lopott tárgyakat elrejtetni. Ezt a tervüket később megváltoztathatták, miután a kert átkutatása eredménytelenül végződött és a formákra nem akadtak rá.

Két nappal a betörés után érdekes fordulat következett be az ügyben, amely méltó következménye az amerikai-izü betörésnek: a gyár vezetősége kérelemmel fordult a rendőrséghez, hogy szüntessék be egyelőre a nyomozást, ezzel egyidejűleg pedig üzenetet függesztettek ki a gyár falára, amelyben

közölték az ismeretlen tettesekkel, ha a formákat idejében visszaszállítják, akkor megkaphatják a kért 120 ezer leit és a rendőri beavatkozást beszüntetik.

Hamarosan meg is érkezett a válasz, amely román nyelven íródott: „A hét folyamán minél kevesebb rendőri nyomozás, annál gyorsabban visszakapják a formákat. Egy héten belül: 120 ezer leit, rendőrség nélkül.” A gyár egyelőre nem tudja, miképpen jut majd hozzá akár váltságdíj fejében is az ellopott tárgyakhoz.

A betöréssel egyidejűleg egy másik zsarolási eset is foglalkoztatja a rendőri hatóságokat. A zsarolási eset szenvedő hőse a Scherg-család egyik férfi tagja, aki levelet

lyet mások gyártottak, de amelyet a Pathé-szervezet terjesztett el.

Nem lehetetlen, hogy Bernhard Pathé elleni vádat a 24 millió frank elsikkasztását illetően is az ilyen kisebb filmgyárosok emelték, akiknek filmjeit a Pathé-társaság terjesztette, de akikkel szemben esetleges késedelmekbe jutott az elszámolás illetően.

Akárhogy történt is, a párisi vizsgálóbíró vád alá helyezést kinyilvánító végzése szomorú alkordot jelent az egykor annyi sikert megért nagy francia filmgyár történetében.

BOGARAK,

tücsök, poloskák, sváb-bogarak, legyek és mindentéle rovarok radikálisan kipusztíthatók a

KATOL

japán rovarpor által.

En-gros beszerzés: N. H. Balthazar, Bucureşti, Str. Şelari 7.

kapott, amelyben felszólítják, hogy egy megjelölt helyre tegyen le 100 ezer leit. A rendőrség tanácsára a pénzt vivő sofőr mellé rendőr is ült, de a zsaroló ugylátszik megneszelte a dolgot és nem jelentkezett a pénzért. Másnap újabb levél érkezett, amelyben a következőket írja az ismeretlen:

„Máskor rendőr nélkül jöjjön a sofőr, mert különben lelőjük. Már most lelőttük volna, ha nem lenne szegény közrendőr. Rendőrtiszttel, vagy detektívvvel szemben nem leszünk könyörületesekek!”

Braşov-ban általános izgalmat keltett a két, valószínűen szorosan összefüggő eset és az inari vállalatok vezetői attól tartanak, hogy csikágói mintára, szervezett gangster-banda ütötte fel tanyáját a városban.

Hadbíróság elé kerül egy arad-i fiatalember, meri átszökött a határon

A timişoara-i hadbíróság vizsgálóbírói hivatala ma továbbította a bíróságnak főtárgyalás kitűzése céljából egy arad-i Rosiori-katona bünpörét, akit szökésért vont felelősségre a katonai törvényszék. Muzslai István aradi iparos katonáéveit az arad-i 1-es Rosiori-ezrednél szolgálta le és eddig másfél évet töltött ki, úgy hogy még fél éve lett volna hátra. Ez év júliusában az ezred egyrészt mezei munkára vezényelték ki és Muzslai a határ közelében fekvő Pecica-ra került. A fiatalember kérte feletteseit, adjanak más beosztást, mert iparos, aki nem ért a mezőgazdasághoz, de kérése nem volt teljesíthető. Négy-öt napig dolgozott a földéken az arad-i katona, akit a kaszálásnál használtak fel, majd egy őszaka észrevétlenül eltávozott és átszökött a határon.

Muzslai néhány nap elteltével ébredt csak tettének következményeire és elhatározta, hogy visszajön és jelentkezik feletteseinek. A Rosiori-cyzenruhában levő fiatalember újra átszökött a határon, ezúttal azonban kevesebb szerencsével, mert alig ért át az ország területére, egy cirkáló őriárat elfogta. Arad-ra hozták és itt részletes vallomást tett, kijelentve, hogy csak azért szökött meg, mert nem tudta megszökni a mezei munkát. Rokonsága a dr. Lepa Valer-írodát bízta meg a védelemmel, amelynek képviseletében Gitta Antoniu vett részt a vizsgálat befejező aktusánál.

A szerkesztésért:
Dr. STAUBER JÁNOS
felel.

SPORT KÖZLÖNY

Pénteken dönt a nemzeti bajnoki bizottság a Gloria—CAO-ügyben

București-ből jelentik: A nemzeti bajnokság bizottsága keddi esti ülésén foglalkozott a vasárnapi ominózus Gloria—CAO ügygel. A Gloriát Fericeanu mérnök, a CAO-t pedig Löwenstein dr. képviselték az ülésen. A bizottság részletesen tárgyalás alá vette a nem mindennapi esetet, amelynek részletei ismeretesek ugyan, de dióhéjban alább összefoglaljuk azokat.

A meccsre delegált Ciurel dr. lemondotta a mérkőzést, mire helyette a timisoara-i Milivoit delegálták, akit azonban a CAO nem fogadott el, miután Milivoit már régen vétőzta. Így a meccs játékvezető nélkül maradt és a jelenlévő bírók közül többen számításba sem jöhettek, mint a Gloria tagjai, de a CAO különben sem volt hajlandó arad-i játékvezetővel a mérkőzést lejátszani. Burdan bíró délelőtt Timisoara-n vezetett B) divíziós mérkőzést és a csapatok őt kérték fel a barátságos játék le-

vezetésére, miután a CAO bajnokira Burdan sem volt hajlandó elfogadni. Ilyenformán került sor a meccs lejátszására, amelynek nívója is igazolja a barátságos és nem pontokra menő küzdelmet.

A nemzeti bajnoki bizottság egyelőre úgy határozott, hogy

a) Vuia Salvator dr. szövetségi kiküldött küldje be jelentését abban az irányban, hogy vajjon a CAO valójában visszautasította-e az arad-i játékvezetőket és kizárólag barátságos meccset volt hajlandó játszani;

b) az arad-i bíróttestület igazolja, hogy a pályán jelenvolt játékvezetők ténylegesen visszautasították-e a felkérést a mérkőzés levezetésére, vagy mint érdekelték, vagy nemképesítettek, nem vezethették le azt.

A kiegészítő deklarációk beérkezése után a bizottság meghozza döntését előreláthatólag még e hét pénteken megtartandó ülésén.

Pompás eredményekkel győztek a svéd atléták a norvégok felett

Svédország—Norvégia 108:64

Oslóban jelentik: Szombaton és vasárnap rendezték meg Oslóban a svéd—norvég viadalt. A versenyen nagyszerű eredmények születtek és bár a norvégok a legtöbb számban méltó ellenfelek voltak, nem tudták megakadályozni a svédek nagyarányú győzelmét. Végeredményben Norvégia mindössze két győzelmet ért el a svédek 14 győzelmével szemben. Kiemelkedő Ny kettős győzelme és Lidmann 14.3 másodperces gátfutó rekordja. Részletek:

I. n a p. 400 méter: 1. Wachenfeldt S 48.2, 2. Danielsson S 48.3, 3. Schönheyder N 49.8. 1500 méter: 1. Ny S 3:52.4, 2. Lehne 3:57.8, 3. Gulhaugen N 3:57.9. 4. Dahlin S 3:59.3. 5000 méter: 1. Jonsson S 14:46.6, 2. Larsson S 15:03.7, 3. Kvalheim N 15:15.2. 110 méter gát: 1. Lidman S 14.3, svéd rekord, 2. Wreskoung S 15, 3. Haugland N 15.2. Magas: 1. Lindquist S 193, 2. Stubraaten N 193, 3. Bergström S 190, 4. Halvorsen N 190. Súly: 1. Berg S 15.60, 2.

Thoresen N 15.15 (norvég rekord), 3. Sörli N 14.46. Diszkosz: 1. Berg S 48.65, 2. Sörli 46.59, 3. Sivertson N 46.36.

H. n a p. 100 méter: 1. Strandberg S 10.5, 2. Lindgren S 10.8, 3. Brandvold N 10.9. 800 méter: 1. Ny S 1:52.4, 2. Johannesen N 1:53.4, 3. Lie N 1:54.8, 4. Holmin S 1:55.2. 10.000 m.: 1. Hansen N 31:22.8 (norvég rekord), 2. Radohl N 31:33.2, 3. Andersson S 31:50.7. 400 méter gát: 1. Areskoung S 54.7, 2. Wennberg S 56.4, 3. Hervig N 56.8. Távol: 1. Berg N 748, 2. Stenquist S 723, 3. Haugland N 706. Rud: 1. Ljungberg S 400, 2. Vold N 400, 3. Gustafsson S 390. Gerely: 1. Tegstedt S 65.83, 2. Strömer S 60.66, 3. Bryntesen N 59.55. Kalapács: 1. Warngaard S 51.24, 2. Malmbrandt S 50.61, 3. Stelesen N 45.04. Svéd staféta: 1. Svédország 1:56.6, 2. Norvégia 1:58.6.

Pontversenyben: 1. Svédország 108 pont, 2. Norvégia 64 pont.

A C-ligás program és a vasárnapi játékvezetők delegálása

A nyugati liga C)-divíziós osztályában vasárnap a következő mérkőzések kerülnek lebonyolításra:

Arad: Olimpia-PTT—Mica. Reșița: SSM Reșița—Electrica. Timisoara: Politehnica—CFR. Turnu-Severin: Progresul—Banatul. Lupeni: Minerul—Fulgerul CFR.

A vasárnapi kupa- és B)-divíziós bajnoki meccsek játékvezetőit kijelölték, ezek szerint az alábbiak vezetik a mérkőzéseket:

Szombaton București-ben: Északi Liga—Közép Liga, bíró Bucur Barsu. Nyugati Liga—Keleti Liga, bíró Tica Iiescu. Vasárnap: vesztesek egymás ellen, bíró Mitty Niculescu, győztesek egymás ellen, bíró Ceauceanu.

A B)-divízió nyugati csoportjában az alábbi játékvezetőket delegálták a meccsre:

Crai Iovan—Vulturi Textilă, bíró Buna. CAMT—Phönix, bíró Morar Teofil dr. Olimpia—Rovine Grivița, bíró Mosulet, CFR Simeria—Stăruința Oradea, bíró Macean. Unirea M. V.—Victoria, bíró Mureșan.

O A magyar nemzeti bajnoki műsor. A magyar nemzeti bajnokságban vasárnap a következő műsört bonyolítják le: Ferencváros—Phöbus, Nemzeti—Budai „11”, Ujpest—Kispest, Budafok—Hungária, Erzsébet, Soroksár—Electrica, III. Ker. FC—Szeged FC, Haladás—Bocskai.

A „hét tizenegye“

București-ből jelentik: A fővárosi Gazeta Sporturilor ismét megkezdte a hét legjobb csapatának összeállítását. Az összetétel teljesen ötletszerű és abban két arad-i játékos: Sadowschi és Praszler is szerepelnek. A lap szerint a „hét csapata“ a következő:

Sadowschi (AMEFA)—Iancovici („U“), Albu (Venus)—Vintila (CFR), Juhász (CAO), Gorgorin (Venus)—Szilárd (Chinezul), Glasz (Chinezul), Niculescu (Unirea-Tricolor), Petea Valcov (Venus), Praszler (AMEFA).

A magyar profiligá állása

1. Szürketaxi	3	3	—	—	26:1	6
2. Csepel	3	3	—	—	15:1	6
3. Alba Regia	4	3	—	1	15:4	6
4. Vac FC	2	2	—	—	7:4	4
5. SBTC	3	2	—	1	9:6	4
6. Droguisták	4	1	2	1	10:9	4
7—8. Nagytétény	2	1	—	1	3:4	2
7—8. Lóden	3	1	—	2	9:12	2
9. Zugló	3	—	1	2	3:7	1
10. V. Remény	4	—	1	3	5:23	1
11. Erzsébet	3	—	1	2	4:19	1
12. Vasas	4	—	1	3	4:20	1

Fizessen elő
az „Aradi Közlöny“-re!

Október 4-ikén megtartják a román-magyar válogatott futballmérkőzést

Budapestről jelentik: A M. L. Sz. tegnap a késő éjszakai órákig nyúló tanácskozásain foglalkozott a román—magyar válogatott futballcsapatok bucurești-i mérkőzésének kérdésével. Az M. L. Sz. hozzájárult a román futballszövetség ajánlatához és engedélyezte a nagy érdeklődéssel várt válogatott futballmérkőzést, amely október 4-én București-ben kerül lebonyolításra.

Budapestről jelentik: Miután a Magyar Labdarugó Szövetség elnöksége hozzájárult, hogy október 4-én lejátszák a román—magyar futballválogatott mérkőzést, most erős ütemben tárgyalnak arról, hogy ugyancsak a napon a román és magyar b) válogatottak Timisoara-n álljanak ki. Valószínű ezenkívül, hogy a București-ből hazatérő válogatott magyar csapat Cluj-on is játszik október 6-án a román északi liga válogatottjaival.

Külföldi érdekességek

London

JÁTÉKVEZETŐ A JÓSNÁL. Az egyik angol sportlap írja: X. játékvezető, akinek több botránya volt már kisebb mérkőzéseken, elment egy kiváló jóshoz, hogy mondjon neki valamit jövőendő sorsáról. A jós tenyerébe tetette arcát, majd így szólt: „Zöld mezőt látok... és látom Önt, amint fut... roppant gyorsan fut... Ön mögött hatalmas tömeg... roppantul ordít mindenké... öklök, botok a levegőben...“ A játékvezető megtörtl izzadó homlokát s közbevág: „Mondja kedves Jós ur, az Istenért, mennyi az előnyöm?“

Berlin

A KIDOBÁS LEGFINOMABB MÓDJA. Olimpiai találmány. Ha ugyanis valaki (s e „valaki“ alatt funkcionáriust vagy versenyzőt kell érteni) nem jogosultan tartózkodott a stadion belterületén, kiűzőnc útján elegáns, nyomtatott kartont kapott, amelyen három nyelven (németül, angolul és franciául) a következő szöveg díszlett:

SÜRGŐS KÉRÉS!

Udvariasan felkérjük, hogy a Stadion belterületét (amelyhez a sülyesztett körjáró is hozzátartozik)

AZONNAL

elhagyni sziveskedjék.

A legfelsőbb vezetőség:
(három aláírás)

A „kidobó-cédulát“ az olimpiai harangrajza díszítette...

UJ KÖNYVEK

A gyakorlati latin nyelv zsebszótára jelent meg a Schidlof-szótár gyűjteményben, melyben eddig csak élő, modern nyelvek szótárai és nyelvkönyvei jelentek meg, mert a vállalat a gyakorlati nyelvtanítás célját szolgálja. A most megjelent szótár a latin közmondásokban, idézetekben, oklevelekben, vagyis a gyakorlati életben előforduló mintegy hétezer szót tartalmazza. Szerzője: dr. Polgár Gy. Ödön, a pozsonyi kir. főgimn. tanára, a bevezető részben a latin nyelvet kevésbé ismerő olvasónak nyelvtani utasítást is ad, hogy az egyébként iskolai célt is szolgáló szótárt a művelt nagyközönség minél több haszonnal forgathassa. Füzve 50 lei minden könyvkereskedésben vagy Lepagenál: Cluj. Kérje a nyelv- és szótárkönyvek teljes jegyzékét.

Jonathan Latimer: „Gyilkosság a tébolydában“. Előkelő és drága ideggyógyintézet, dús gazdag öreg hölgy, detektívek az örültekháza ápoltnai között — ebben a környezetben játszódik Jonathan Latimer, a kitűnő angol detektívregényíró szenzációs bűnügyi regénye, amely most jelent meg magyar nyelven. Halmozódó rejtélyek és egymást nyomunkövető izgalmas fordulatok teszik oly érdekessé ezt a könyvet, hogy szinte lehetetlen egyhuzamban végig nem olvasni. Rég nem olvastunk ilyen izgalmas, mulatságos és jól megírt detektívregényt. Jonathan Latimer: „Gyilkosság a tébolydában“ című kötete most jelent meg az Athenum népszerű detektívregény-sorozatában. Ára 33 lei minden könyvkereskedésben vagy Lepagenál: Cluj. Kérje a pompás sorozat és egyéb új könyvek teljes jegyzékét Lepagenától: Cluj.

Husz apáca és egy női ruhába öltözött szerzetes-álpüspök vezette rohamra

a tömeget Piatra Neamț-ban. — Több halottja és súlyos sebesültje van a régi naptár hívei által provokált incidensnek. — Helyreállított a rend

București-ből jelentik: Néhány nappal ezelőtt a csendőrök letartóztatták Eustaziu stílista szerzetest, aki a falvak népe között izgatótt. A szerzetest elindították Piatra-Neamț felé, ahol Stancu és Andreescu stílista szerzetesek már az ügyészség foglyai voltak. Amikor a falusiak értesültek a történetről, elindultak Piatra-Neamț felé, hogy kiszabadítsák a szerzeteseket. A menet, amint áthaladt a falvakon, egyre szaporodott. Növelte az izgatótt hangulatot Glicherie stílista szerzetes, aki püspöknek mondja magát és lázító szónoklatokkal tüzelte a tömeget, amely már kétezer főnyire szaporodott.

Târgul-Sarata városnál csendőrkordon tartóztatta fel a menetet.

— A két szerzetes nincsen már Piatra-Neamț-on. Elszállították őket, hiába mentek oda — mondotta a csendőrök parancsnoka.

A tömeg azonban nem hallgatott a csendőrökre, akiknek sorfalat áttörte és tovább vonult Piatra-Neamț felé. Ekkor már valószínű volt, hogy csak erős karhatalom tudja megfékezni a paraszt-tömeget. Nyomban intézkedtek és a katonaságot készenlétebe helyezték.

A város határában a hatóságok vezetői várták a tömeget. A főügyész tárgyalni kezdett a paraszttal. Alig váltottak azonban

néhány szót, mikor Moșneagu Ioan báiaimegyei parasztagda elkiáltotta magát:

— *Ne hallgassatok rájuk! Tiporjátok le és éliétek meg őket!*

Mintha csak ez lett volna a jelszó.

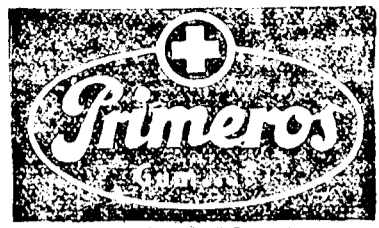
A tömegeből fegyvertűz dördült el, közpör zuhogott és súlyos botok röpödtek a hatósági vezetők felé.

A főügyész és a hatósági emberek kénytelenek voltak a csendőrkordon mögé menekülni. A kétezer parasztember ekkor döntő esataordítással megrohanta a csendőröket. Pillanatok alatt elsodorták a sorfalat és megkezdődött a közelharc, melynek során két csendőrt megsebesítettek a fegyvergyölyök.

A menet ezután a megveház elé vonult, ahol katonaság élén a prefektus fogadta a tömeget. A hangulat már erősen féktelenné fokozódott és a falusiak újabb rohamra indultak. A 15. gyalogezred egyik altisztje és két rendőr súlyosan, nyolc csendőr és katona könnyebben megsebesültek az összeütközés során. Végül is

a katonaság és a csendőrség feltűzött szurronnyal ellentámadásra indult és szétszórta a tömeget.

Több falusi könnyebben megsebesült. A

FIGYELEM! **UJDONSÁG!**
„Primeros Brilliant“ minősége 5 évi terütséget biztosít! Ujserű, bárszonyosan puha finomság! Aki csak egyszer a valódi „Primeros“-t használja, mindig is csak ezt veszi!!

falusiak ismét csoportosultak és az ügyészségi fogház épülete előtt gyülekeztek, hogy kiszabadítsák a szerzeteseket. A katonaság és a rendőrök azonban itt visszaverték a támadást, amelynek egészen súlyos következményei voltak.

A karhatalom két izben is sortüzet adott le és a golyók három falusit azonnal megölték, négyet súlyosan megsebesítettek.

A karhatalom ezután hozzáállott az ucca megtisztításához. Több, mint száz parasztagdát tartóztattak le. A legérdekesebb őrizetbevétel az volt, amikor a tömegeből kiemelték Glicherie szerzetest, az állítólagos püspököt, aki női ruhába öltözve vezette a falusiakat. Glicheriet csak újabb közelharc után tudták elfogni.

A belügyminisztérium hivatalos jelentése szerint a tömeget husz apáca és öt másik szerzetes bujtotta fel. Megállapítja a kommuniké, hogy a megyében most már teljes rend uralkodik.

APRÓHIRDETÉSEK.

Egy apróhirdetés **20 lei.** Minden további ára **10 szög csupán** szög 2 lei.

Apróhirdetéseket este **9 óráig** vesznek fel

Apróhirdetéseket előre fizetendők. az Aradi Közlöny kiadóhivatalai. Telefon: 151. Főkiadóhivatal: Bulevardul Regele Ferdinand 4.

ALKALMAZÁS

PERFEKT román, magyar gépirónó irodalmi alkalmazást keres. Címeket a kiadóba kér. 4358

PERFEKT szakácsnő október 1-re felvétetik. Str. Cloșca 7. Holländer. 4363

Nevelőnőt román-németet, ki 4-ik elemista leányt medital, délutánra keresek. Cím a kiadóban. 4369

FIATAL gyakornok ajánlatát kérjük „Jó irás” jelleggel a kiadóba. 4371

LAKÁS

AZONNALRA kiadó 2 szobás ujonnan festett lakás mellékkeiységekkel, Str. N. Filipescu 32.

Kétszobás, hallos lakás új házban október 1-re kiadó. Str. T. Vladimirescu 21. szám.

ELLÁTÁS

Idősebb magános hölgy teljes ellátást keres központban neolog izr. családnál. „Pontos fizetés” jellegre a főkiadóba kérek. 4370

ÖZLETEK

Festéküzletemet áthelyeztem Str. Brătianu No. 10a szám alá, főposta után.

VÉTEL ÉS ELADÁS

Hordókat, újakat vagy jó állapotban levőket 6-8 hektárokat keresek megvételre. Címeket a kiadóba kérek.

Vadonatúj renaissance ebéllé, utányosan, ötvenezer le ért, slafidványval vagy anélkül eladó, Cím a kiadóban.

Varrógépet és egy kisebb perzsa-szőnyeget keresek megvételre. Vörös, Fischer Eliz-palota, II. emelet.

500 drb. álló könyvtár magyar és külföldi írók műveiből, darabonként is olcsón eladó. Megtekinthető d. u. 6 től Str. Granicerilor 15. 4362

Modern butorok

készen és megrendelésre utányosan kaphatók

Csatlós I. műasztalosnál, Calea Sauna 184. 3119

KÖLÖNFÉLÉK

ZONGORA és piano köcsön kapható Faix-nál, Str. Consistoriului 25. 4364

Rádióműsor

— Romániai időszámítás. —

CSÜTÖRTÖK, SZEPTEMBER 17.

București 6.30: Ritmikus torna, hírek, hanglemezek, háztartási és egészségügyi tanácsok. 13.30: Időjelzés, viz-állásjelentés, tőzsde, kulturális hírek, sport. 14.40: Déli zene. 14.15: Hírek. 14.30: Könnyű zene. 15: Legújabb hírek. 17: Csak Radio București: A XXI. kereskedelmi interparlamentáris kongresszus (Átvitel a képviselőházból). 19: Időjelzés, időjárásjelentés, gabona-tőzsde. 19.04: A M... délutáni zenéje. 20: Aktualitások. 20.05: Backhaus hanglemezek. 20.20: Rádiógyetem. 20.40: Verdi-operák

részletel — Aida, Othello, Traviata, Rigoletto. — 21.10: Negyven év Traian Demetrescu halála óta. Felolvasás. 21.15: Esti hangverseny. 22.30: Hírek, sport. 22.45: Kávéházi zene. 23.45: Hírek a külföld számára francia és német nyelven. 23.55: Utolsó híradás. Budapest I. 7.45: Torna. Utána: Hanglemezek 8.20: Étrend. 11: Hírek. 11.20: Felolvasás. 11.45: Felolvasás. 13: Déli barangszó. 13.05: Orszákos Postás Zenekar Közben kb. 13.30: Hírek. 14.20: Pontos időjelzés. 14.30: Müller Béla és cigányzenekara. 15.40: Hírek, étrend. 17.15: „Maj kertvárosok”. 17.45: Pontos időjelzés. 18: Meisner János fuvolázik. zongorakísérettel. 18.30: „Crispi”. 19: Tánclemezek. 20: „Szőlészeti időszéri tanácsadó”. 20.15: Comensoli Mária zongorázik. 20.45: Külnevi nevedóra. 21: Vidor Ferike és Kósa György írodalmi gyermekfőelőrája. 21.30: Budapesti Hangversenyzenekar 22.40: Hírek. 23: A rádió szalonzenekara. 0.10 Közvetítés az Ostende-kávéházából. 1.05: Hírek. Budapest II. 18.30—18.55-ig: Angol nyelvoktatás. 20—20.10-ig: Tánclemezek. 20.15—20.40-ig: A müncheni sakkolimpiász. 20.50—20.30-ig: Fehér Ilonka hegedül. zongorakísérettel. 21.35—21.50-ig: Hírek.

Bécs. 8: Ébresztő. Jelmondat. 8.25—9: Lemezek. 11.50: Tiroli parasztnémet. 13: Könnyű lemezek. 14.10: Szimfonikus lemezek. 14.35: Kieura-lemezek. 17.05: Donizetti: A kegyencnő. rövid opera lemezek. 23.10: Tautenhayn-négyes. 0.25—2: Jazz.

Pozsony. 11.10: Magyar hírek. 18.35: Lemez. 18.40: Dalok. 19: Magyar műsor. 21.10: A 39. gv. e. fuvószzenekara. 23.15: Magyar hírek. 23.30—24: Praha.

Belgrád. 7—8: Reggeli műsor. 13: Rádiózenekar. 14.15: Népdalok. 19: Lemezek. 19.10: Rádiózenekar. 21: A királyi gárda szimfonikus zenekara Mokrajac csellóművésszel. 23.20—24: Karének.

Breslau. 21.10: Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok.

Deutschlandsender. 7.30: Vidám lemezek. 11: Népdalok. 13: Déli zene. 16.45: Orgonalemezek. 17: Délutáni zene. 19: Kovaceva Genia zongorázik. 20: Lemezek. 23.30: Fuvolaszó. 24: Leipzig.

Milánó. 18.15: Szoprán- és tenorének. 21.40: Szimf. Utána: 0.30-ig: Tánclé-

PÉNTEK, SZEPTEMBER 18.

București. 6.30: Ritmikus torna, rádióhírek, gramofonlemezek, háztartási és gyógyászati tanácsok. 13.30: Időjelzés, vizállás, tőzsde, kulturális közlemények, sport. 13.40: Déli hangverseny. 14.15: Hírek. 14.30: Könnyű zene gramofonlemezek. 15: Utolsó hírek. 19: Időjárás, gabona-tőzsde. 19.04: A Sibiceanu-zenekar tánczenéje. 20.15: Dragoș Vrânceanu előadása. 20.35: Különböző hangszerek zenéje. 21.05: A könyvterjesztésről. 21.20: Donizetti: „Lamermoori Lucia” opera. Az első felvonás szünetében (22.02—22.13) aktualitások, a másodikban (22.50—23.05) hírek, sport. 23.45: Hírek a külföld számára. 23.55: Hírek.

Budapest I. 7.45: Torna. Utána: Hanglemezek 8.20: Étrend. 11: Hírek. 11.20: Időszéri szemle. (Felolvasás.) 11.45: „Ifjusági közlemények”. (Felolvasás). 13: 1946. 14: 1946.

Hanglemezek. Közben, kb. 13.30: Hírek. 14.20: Pontos időjelzés, hírek. 14.30: Katonazene. 15.40: Hírek, étrend. 17.15: A rádió diáktőrlőrája. 17.45: Pontos időjelzés, hírek. 18: Rapaich Rajmund előadása. 18.30: A rádió szalonzenekara. Közben, kb. 19.10: Sportközlemények. 20.05: „Buda és Pest a törökök kiűzése után”. 20.35: Rácz Alfréd cimbalmozik, zongorán kísért Rácz Aladárné. 21: A bécsi rádióállomás operaelőadások közvetítése Verdi: „Alzira”. 23: Hírek, időjárásjelentés. 23.25: Cigányzenekar. 0.20: Jazz-zene. 1.05: Hírek.

Budapest II. 19.30—19.55-ig: Gyorsítottanfolyam 20—20.10-ig: Tánclemezek. 21.20—22.50-ig: „Az ötvenéves szimbolizmus”. 21.55—22.20-ig: Hírek. 22.25—23-ig: Hanglemezek.

Bécs. 8.25—9: Könnyű lemezek. 13: Szórakoztató zene. 16.20: Négykezes farabok. 17.10: Szórakoztató lemezek. 18.30: Stejskal zongorázik. 23.10: Rádiózenekar. 0.45—2: Tánclemezek.

Kassa. 11.05: Lemezek. 18.40: Magyar műsor. Kálmán: Marica grófnő, egyveleg. 19: Rádiózenekar. Belgrád. 7—8: Reggeli műsor. 13: Rádiózenekar. 14.15: Mező Anita énekel. 19: Népdalok. 20.50: Lemezek. 23.20—24: Lemezek.

Deutschlandsender. 7.30: Lemezek. 16.15: Gyermekkar. 17: Szórakoztató zene. 19.30: Grieg ballada. 20: Vegyes lemezek. 21.10: Tarka est. 22: Rádiózenekar. 24: Könnyű zene.